

Kurskod: SKOK1
Termin: Vårterminen 2014
Handledare: Agneta Moulettes
Examinator: Marja Åkerström

Pendlandet mellan olika identiteter

- En kvalitativ studie om Rosengårdsungdomars identitetsprocess och interkulturell kommunikation.

CORNELIA AXELSON & AYLIN DAUT

Lunds universitet
Institutionen för strategisk kommunikation
Examensarbete för kandidatexamen

Abstract

Finding your identity is an on-going process influenced by a lot of factors. The process of finding your identity is in constant motion and totally depending on the norms of society, parental values, and the impact the school and friends has over you. We aim to study the process of identity for youths born in Sweden with parents born in a foreign country, how they experiencing their identity and how they as a process of that, communicate with- and understand others. We have narrowed down our study to second and third generation immigrants who have grown up in a neighborhood called Rosengård, a suburb in Malmoe known for its many immigrants and high criminality. We used semi-structured interviews in aims to interpret our respondents' perceptions and experiences. Constant upbringings during our interviews with the youths was the word confusion, they all agree that they find it difficult to explain their identity, they explained the difficulties in balancing the constant pressure from parents, cultures, legacy and much more as well as the inner thoughts and believes. We discovered that the process of identity is being explored while communicating with others. The study shows that it occurs a shifting between different identities depending on the situation or people they interact with for the purpose of efficiency. In the end we discuss how we can use intercultural communicative competence to let light on the fact that we together can bring awareness to cultural differences and gather more understanding about different cultures by interacting with them.

Keywords: Intercultural communication, identity, multiculturalism, hybridization, cultural- and identity formation, dual identity, social interaction, diversity and cultural competence.

Words of characters including spaces: 18 442

Sammanfattning

Att finna sin identitet är en ständigt pågående process som påverkas av många faktorer. Identitetsskapande är i ständig rörelse och beroende av samhället, föräldrars värderingar, skola, vänner och arbetsplats. Vi har i vår studie valt att fokusera på identitetsprocess, hur man upplever sin egen identitet och hur man kommunicerar och förstår andra människor. Vi har genomfört kvalitativa intervjuer på andra och tredje generationens ungdomar uppvuxna i den ökända stadsdelen Rosengård för att få kunskapen om hur man upplever sin identitet och vilken roll kommunikation har på interaktionen med andra människor. Ständigt återkommande hos de intervjuade är ordet förvirring, man anser identitetsprocessen vara förvirrande då man har kulturella påfrestningar från olika håll och finner därför svårigheter att enbart se till egna värderingar och tankar. Vi kommer fram till att identitetsprocessen utvecklas i kommunikation i kulturmöten. Studiens resultat visar att det sker ett pendlande mellan olika identiteter och roller beroende på situation och vem man kommunicerar med. Interkulturell kommunikativ kompetens är ett uttryck vi använder för att förklara förståelsen man har för andra kulturer och hur den förståelsen går igenom olika skeenden. I slutet förs en diskussion kring hur ungdomarna kan använda kompetensen för att tillsammans skapa ett mer kulturell förstående samhälle, hur ungdomarna kan ses som brobärare av kulturell förståelse..

Nyckelord: Interkulturell kommunikation, identitet, fler kulturell, hybrider, kulturell identitet, identitetsprocess, dubbla identitet, kulturmöten, mångfald och kulturell kommunikativ kompetens.

Antal tecken inklusive blanksteg: 18 442

Förord

Vi vill tacka ungdomarna i Brightful för att de delade med sig av sina erfarenheter och berättelser samt gjorde denna studie möjlig.

Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Agneta Moulettes för hennes råd och engagemang genom arbetets gång. Slutligen vill vi tacka alla som korrekturläst uppsatsen och kommit med synpunkter, Era åsikter har varit viktiga.

Avslutningsvis önskar vi Er en intressant och trevlig lästund.

Malmö den 8 december 2014

Cornelia Axelson & Aylin Daut

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Avgränsning.....	8
1.3 Syfte.....	8
1.4 Forskningsfrågor.....	8
1.5 Disposition.....	8
2. Teoretisk referensram	9
2.1 Interkulturell kommunikation.....	10
2.2 Identitetsprocess och kulturell identitet.....	10
2.1.1 Kulturell identitet.....	11
2.3 Kulturmöten.....	13
2.3 Kommunikationens roll i kulturmöten.....	13
2.4 Sociala roller.....	14
2.5 Fördomar och stereotyper.....	15
2.6 Svensk eller invandrare i Sverige.....	16
2.7 Interkulturell kommunikativ kompetens..	17
3.0 Tidigare forskning	18
4.0 Metod	21
4.1 Socialkonstruktivistiskt synsätt.....	21
4.2 Metodval	21
4.3 Kvalitativa semistrukturerade intervjuer.....	21
4.4 Urval av intervjupersoner.....	22
4.5 Genomförandet av intervjuer.....	22
4.6 Kvalitativa metoders trovärdighet.....	23
4.7 Transkribering och analysmaterial.....	23
5.0 Analys	24
5.1 Identitetsprocessen – Att finna och förstå den man är och vill vara.....	24
5.2 Att leva med flera kulturella identiteter.....	27
5.3 Pendlandet mellan olika identiteter	30
5.4 Kulturmöten och Rosengårdskulturen.....	32
5.5 Kommunikation och språk i kulturmötet.....	34
5.6 Deras förutfattade meningar definierar inte mig.....	35
5.7 Att tillhöra ett ingemansland – är jag svensk eller invandrare?.....	39
5.8 Vägen till interkulturell kommunikativ kompetens.....	43

6.0 Slutsats och diskussion	46
7.0 Förslag till vidare forskning	49
8.0 Litteraturförteckning	50
9.0 Bilaga 1 – intervjuguide	53

”Vi träffar varje dag människor med andra kulturer och tror att vi vet en hel del om hur vissa folkslag beter sig. Om en svensk kommer och säger: ja men ni från arabiska länderna är si och så så ska man bjuda in dem och låta dem se hur araber egentligen är för att minska fördomar”

- Citat från en av de intervjuade.

1. Inledning

Sverige anses vara ett mångkulturellt land där människor från världens alla hörn växer upp sida vid sida. Under flera årtionden har Sveriges befolkning växt och invandringen har varit en bidragande faktor. Den svenska kulturen influeras ständigt och har gjort det under flera årtionden men det är först efter efterkrigstiden som invandringen till Sverige ökat och kontinuerligt fortsatt. Landet har gått från att under 1960 – 70talet ta in arbetskraftsimport till att nu ta emot flyktinginvandring (Lundh & Olsson, 1999), vilket har medfört att kulturer tillkommit, förändrats och utvecklats. Med åren har andra och tredje generationens invandrare växt upp i Sverige, de är således födda i landet med föräldrar som invandrat. Allt fler har immigrerat till Sverige och befolkningen växer, likaså gör våra fördomar och förakt. Kommunikation är ett fenomen i sammanhanget vi tror skulle kunna minska gapet man har till varandra, genom att interagera med dem man anser sig vara olik. Okunskap om andra kulturer är vad som ofta distanserar en viss folkgrupp från en annan, eller t.o.m. det som delar in oss i grupper.

Förståelsen för andra kulturer menar vi, är avgörande för hur man kommunicerar och bemöter personer med kulturella olikheter. Förståelsen för andra kulturer är det vi menar att vara interkulturellt kommunikativ kompetent. Kompetensen kan ses som en process inom strategisk kommunikation då man anpassar sin kommunikation utifrån den förståelsen man har för andra kulturer. Vi anser att vår studie kan användas som ett förarbete till fältet strategisk kommunikation för att använda dessa ungdomar som strategiska kommunikatörer i kulturmöten.

1.1 Problemformulering

Barn till invandrare föds och växer upp i dagens Sverige. Dessa, andra och tredje generationens invandrarungdomar utgör en del av Sveriges befolkning. Invandrarungdomar är ofta uppvuxna med två kulturer, den svenska genom skolan och umgänge, samt föräldrars kultur som de tagit med sig från hemlandet. Att växa upp med två kulturer även kallat hybrid, (Hammarén & Johansson, 2009) kan i vissa fall vara problematiskt och ge upphov till förvirring av identitetsprocessen. Att verka i ett växelspel med ständig påverkan av både det svenska samhället och familjens kulturella bakgrund kan ge upphov till påtryck som skapar ovisshet om det egna jaget (Gudykunst & Mody, 2002).

Ungdomar med fler kulturtillhörigheter är vanligt förekommande i Malmö som har invånare från över 100 olika länder. Interkulturell kommunikation blir viktigare och s.k. hybriders erfarenheter kan ses som möjligheter för att utveckla interkulturell kommunikativ kompetens i syfte att minska gap mellan främmande kulturer och dess möten. Att bana väg för en stark interkulturell kommunikation är viktig för gemenskapen och integrationen i dagens samhälle då det kan bidra med en förståelse för andra kulturer och i sin tur bidra till ett utvecklande av interkulturell kommunikativ kompetens. Det är dock av betydelse att mångkulturella ungdomar finner sin egen identitet och formar sin självbild, värderingar och kulturell tillhörighet för att i förlängningen interagera och förstå individer med andra kulturella bakgrunder. Interkulturell kommunikation är därför en process där man kan lära av varandra och skapa förståelse för det som anses främmande. Det är först när vi inte är rädda att lära oss av varandra som kulturmöten kan blomma och bidra med något positivt till samhället (Gudykunst & Mody, 2002).

Brightful är en organisation i Malmö som kan ses som en mötesplats för ungdomar att träffa människor för andra områden med andra kulturer i olika åldrar, i syfte att arbeta för en bättre personlig utveckling. Våra respondenter är alla medlemmar i organisationen och med tanke på dess arbete med identitet ansåg vi ungdomarna vara ett bra bidrag till vår studie.

Vi anser att det finns ett kunskapsgap i etablerad forskning som inte redogör för andra och tredje generationens invandrarungdomars identitetsprocess, i forskningen finner man mycket kring invandrare som immigrerat till olika länder och hur dem i sin tur upplever sin identitet i ett främmande samhälle. Vi ämnar belysa svenskfödda invandrarungdomar och hur de upplever sin identitet i ständig påverkan av omgivningen och olika kulturella påfrestningar. Hur deras identitet påverkas av att vara född i ett land med föräldrar i ett annat. Hammarén & Johansson (2009) menar att individer med bakgrund i olika delar av världen utvecklar ofta sammanblandade eller hybrida identiteter, genom vilka man identifierar sig med många nationaliteter.

Tidigare forskning menar ofta att sättet man ser och förstår sig själv och sin kultur kan ha en påverkan på hur man talar, interagerar med, och förstår andra människor. Interkulturell

kommunikation är ett stort forskningsfält och man finner ofta forskning som pekar på problematiken i praktiken eftersom kulturerna anses ge upphov till problem och konflikter, men anser det vara positivt rent teoretiskt i den mån man tänker sig en värld med människor som lever i harmoni oberoende av var man kommer ifrån eller vilken kultur man tillhör.

1.2 Avgränsning

Identitet är ett stort begrepp och allmänt omtalat inom samhällsvetenskaplig forskning, det förekommer en rad olika definitioner och identitet är således ett svårdefinierat fenomen. För att förtydliga vår studie har vi gjort en avgränsning inom fältet interkulturell kommunikation och valt att fokusera på identitetsprocess och kommunikation i kulturmöten. Vi har även gjort en avgränsning vid urval av empirin och enbart förhållit oss till svenskfödda invandrarungdomar uppvuxna i stadsdelen Rosengård. Avgränsningen till Rosengård är gjord eftersom det är ett område som ofta utpekats av sin mångkulturella prägel.

1.3 Syfte

Studien syftar till att få fördjupade kunskaper om hur andra och tredje generationens invandrarungdomar upplever sin identitetsprocess. Hur man ser på sig själv och hur andras syn på en påverkar identitetsprocessen, för att i sin tur få fördjupade kunskaper om hur ungdomarna kommunicerar i kulturmöten.

1.4 Forskningsfrågor

- Hur påverkas andra och tredje generationens invandrarungdomars identitetsprocess av yttre och inre påfrestningar?
 - Hur påverkas invandrarungdomarnas identitetsprocess av att ha fler kulturella tillhörigheter?
- Hur kommunicerar andra och tredje generationens invandrarungdomar i kulturmöten beroende på vem man interagerar med?
- Hur kan kulturmöten bidra till en ökad interkulturell kommunikativ kompetens?

1.5 Disposition

I kommande del redogörs tidigare forskning inom områden som interkulturell kommunikation, identitetsprocess och interkulturell kommunikativ kompetens. Kapitel 3 redogör för vår valda metod och hur vi fått fram samt behandlat vår empiri. Kapitel 4 behandlar den teoretiska referensram som vi sedan i kapitel 5 analyserar i förhållande till vår empiri. Vi inleder därefter kapitel 6 med en slutsats och diskussion där vi diskuterar vad vi kommit fram till, tillämpar ett bredare perspektiv på resultaten samt ger i avsnitt 7, förslag till vidare forskning.

2. Teoretisk referensram

Vi kommer i teorikapitlet redogöra för de teorier som används för att analysera vårt empiriska material i uppsatsens analysdel. För att skapa förståelse för hur andra och tredje generationens invandrarungdomar upplever sin identitetsprocess anser vi det vara av betydelse att redogöra för begrepp och teorier inom delar av fältet interkulturell kommunikation. Vi kommer att fokusera på identitet ur ett kommunikativt och socialpsykologiskt/sociologiskt perspektiv.

Identitet är ett av våra mest centrala begrepp då vi undersöker andra och tredje generationens invandrares identitetsprocess. Det är därför av vikt att vi redogör för begreppet för att förstå vad en identitetsprocess är. Identitet är i sammanhanget också en faktor som ger oss en inblick i hur ungdomar förstår sig själv och andra, men för att förstå den man är kan det vara av relevans att förstå sig själv i relation till människor man kommunicerar och interagerar med i s.k. kulturmöten.

Begreppet kulturmöte är en ständig återkommande interaktionsprocess mellan människor med olika kulturella bakgrunder som vi anser vara en plattform för kulturell acceptans och förståelse.

Vi vill även belysa positiva aspekter av interkulturell kommunikation och anser att interkulturell kommunikativ kompetens är ett begrepp av stor betydelse då det behandlar graden av förståelse och acceptans för varandra.

2.1 Interkulturell kommunikation

Gudykunst & Kim (2003) avser med interkulturell kommunikation, socialt samspel, frivilligt eller ofrivilligt, avsiktligt eller oavsiktligt där motparten med hjälp av symboler, uppfattas och konstrueras som bekant, annorlunda eller främmande (Stier 2009:47). För att förstå interkulturell kommunikation och dess betydelse skall vi gå djupare in på begreppet kultur. Lundberg (1991) menar att kulturellt beteende och värderingar till stor del förmedlas genom socialisering samt uppfostran och kulturbegreppet blir därför viktig för förståelsen av interkulturell kommunikation.

Kultur har i många avseende ansetts vara ett statistiskt fenomen som tillskrivs nationella grupper, och knutet till länder. Hofstede (refererat i Larsson, 2001) är en av forskarna som med sin positivistiska syn hävdar kultur vara deterministiskt. I samband med en massiv globalisering ser man istället kultur som något i ständig rörelse och förändring. Inte nödvändigtvis bundet till nation då vi har influenser från andra länder runt om i världen. Det har blivit situationsbaserat och därför inte så konkret i alla sammanhang.

2.2 Identitetsprocess och kulturell identitet

Kommunikation som sker med människor från andra kulturer influeras av de grupper vi tillhör, de roller vi tar oss an samt de värderingar och tankegångar vi har. För att kunna förstå hur vi tänker och kommunicerar med människor från andra kulturer är det av vikt att gå djupare på begreppet identitet.

Identitet används för att beskriva vem man är, för att avgränsa och fastställa ens tillhörighet, oftast genom att ta fasta på likheter och skillnader mellan individer. Identitetsbegreppet är ett mångfasetterat och komplext begrepp som inte har en enhetlig definition. Vi har därför utgått från denna definition; Identitet är vad som definierar den unika människan. Den kan vara självdefinierad (hur man upplever sig själv, vem man är och inte är) eller definierad av andra (Hammarén & Johansson, 2009).

Identitet erhåller en rad olika distinktioner och Hammarén och Johansson (2009) tar upp distinktionen essentialism kontra konstruktionism som handlar om huruvida identitet är medfött eller skapas i en samhällelig process. Det behandlar frågor som; existerar en slags kärna eller grund till våra identiteter eller är den föränderlig och i ständig rörelse? Vi kommer att beskriva begreppet utifrån ett socialpsykologiskt/sociologiskt perspektiv då vi inte anser identitet vara något medfött eller biologiskt, ser vi snarare på begreppet som en föränderlig process, i ständig rörelse som bland annat påverkas av sociala faktorer och berör allt ifrån personlighet till etnisk/kulturell tillhörighet och sociala roller. Dessa olika komponenter bildar tillsammans det vi kallar för identitet – en bild av vem vi är och hur andra ser på oss (Hammarén & Johansson, 2009). Identitet kan vara kopplat till en mängd olika saker och förstås genom olika glasögon. Gudykunst & Kim (2003) menar att den viktigaste komponenten av vår självuppfattning som påverkar kommunikationen med främlingar är vår identitet.

Det finns tre övergripande teorier som beskriver olika påverkansaktör kopplat till identitet.

”Social Identity Theory” är en teori skapad av Tajfel & Turner (refererat i Arikan & Cinoglu, 2012) som redogör för hur individen förstår sig själv i förhållande till sin grupp/omvärld. Det finns två olika grupper i teorin som man förhåller sig till, utgruppen och ingruppen. Ingruppen utgör de personer som tycker och tänker likadant som en själv, och utgruppen är då *de andra* man inte har något gemensamt med. Teorin visar på ingruppen som en tydlig påverkansfaktor och förklaring till en del av identitetsprocessen.

”Identity Theory” är en annan teori som förklarar hur identitetsprocessen inleds med en självkategorisering där individer inser och internaliserar rollerna de förväntas ha. Efter att ha införlivats sig med dessa roller börjar samspelet med andra individer och samhällsstrukturer skapas. Denna teori kan kopplas till Goffman (se 2.5) där han menar att roller är något vi tillskriver oss för att anpassa oss till olika personer i olika situationer, ofta för att förenkla kommunikationsprocessen. Rollerna är socialt konstruerade och anpassade till verkligheten. Identitet är inte enbart en unik individuell egenskap, utan även något som säger en del om vilka kollektiva tillhörigheter och identifikationer vi delar med andra människor. Man skulle kunna säga att identiteten ”kopplar upp oss på samhället” och bildar en brygga mellan våra unika person och samhället. När vi talar om social identitet och roller, eller om kulturell identitet och livsstilar, berättar vi samtidigt en historia om hur samhället är strukturerad och uppbyggt (Hammarén & Johansson, 2009).

”Personal Identity” är en teori som snarare menar att individen i sig, ens tankar och värderingar är vad som skapar ens identitet. Samhällsvetenskapen överlämnar ofta det individualistiska tänket åt psykologin och underskattar individens betydelse som person (Arikan & Cinoglu 2012). Därför anser vi i enlighet med Arikan & Cinoglu (2012) att denna teori bör ses som ett komplement till de övriga teorierna för att få en helhetssyn på hur man tillskriver sig en identitet och vilka faktorer som kan påverka den.

Det finns en mängd sociala identiteter som påverkar vår kommunikation med främlingar men vi kommer att analysera identitet utifrån kulturella tillhörigheter och förklara begreppet genom tre övergripande teorier, d.v.s. hur gruppens påverkan, hur den personliga karaktärens påverkan (värderingar och tankar) och hur de roller man tillskriver sig, förklarar identitetsprocessen hos de intervjuade ungdomarna.

2.1.1 Kulturell identitet

Den kulturella identiteten kan vara mycket, det kan vara kultur kopplat till skolans normer, kultur i förhållande till föräldrarnas hemländer, fotbollsförbundets kulturella prägel och

mycket mer. Den kulturella identiteten kan visas vara mer framträdande i vissa situationer, exempelvis kan den bli synligare då man reser utomlands. Individer som inte högt identifierar sig med sin egen kultur i hemlandet kan identifiera sig starkare då de är i ett annat land.

Urosevic (2012) menar att den globaliserande trenden har medfört en vilja att tillskriva sig en kulturell identitet. Hon anser vidare att man är i behov av bekräftelsen att man tillhör något och därmed differentierar sig från andra. Studien redogör för möjligheterna att ha kulturella utbyten med varandra och redogör för turisternas syfte att upptäcka nya platser och möta nya människor. Hon menar vidare att viljan att söka nya identiteter är vad som driver turister. Identiteter är inget statiskt som definierar en och kvarstår resten av livet utan är föränderligt med påverkan från både yttre men också inre faktorer. Hur vi reagerar gentemot främlingar bygger ofta på våra antaganden om deras kultur, vilken vi ofta kopplar an till etnicitet och stereotypa bilder som är vanligt förekommande vid interaktion med människor från olika etniska grupper. Gudykunst & Kim (2003) menar att etniska grupper är individer som känner tillhörighet till varandra eftersom man antar att de har mer gemensamt eller bättre förståelse för varandra. De menar vidare att den etniska identiteten kan hjälpa oss att definiera vem vi är, vi håller delvis med men menar vidare att kulturell identitet är individuellt och inte enbart förankrat med en etnisk grupp utan som nämnt ovan, fotbollsklubb, skola och vänner kan inneha en egen kultur vilken man i viss utsträckning kan ha en bättre förankring till än föräldrarnas etniska kultur.

Som tidigare nämnt erhålls en hel del påverkansfaktorer som kan förklara ens identitetsprocess. Ålund (1997) gör en djupare dykning bland påverkansaktörer och lyfter fram en intressant aspekt om föräldrars påverkan på ungdomars identitetsprocess. Hon menar att ungas erfarenheter styrs av nationella bakgrunder, klasstillhörighet, boendemiljö m.fl. Föräldrarnas bakgrund, arbete och sociala förhållande spelar stor roll för ungdomars självuppfattning. Många gånger överför föräldrar sina egna drömmar och politiska ställningstaganden på barnen vilket gör att deras identitet formas och påverkas av föräldrarnas förväntningar.

Hur vi uppfattar oss själva återspeglas i vårt sätt att kommunicera med människor. Intressant i sammanhanget är hur andra och tredje generationens ungdomar interagerar med människor från andra kultur och hur deras identitet görs synlig i mötet.

2.3 Kulturmöten

I takt med det ökade globala- och mångkulturella samhället är kulturmöten något ständigt förekommande. Ett kulturmöte innebär en interaktion mellan människor med åtskilda kulturer (Stier, 2009). Fenomenet har inte en enhetlig definition utan är ett mångdimensionellt och mångtydigt begrepp. Ett kulturmöte handlar om människor, i sina försök att hantera relationer och vardagslivets utmaningar samt skapa mening och förståelse.

Stier (2009) anser det vara nödvändigt att titta närmare på begreppet *kultur* samt betydelsen av *mellanmännsliga möten* för att förstå kulturmötets komplexitet. Stier (2009) beskriver fyra förekommande typer av kulturbeskrivningar som beskriver olika dimensioner av kulturbegreppet. *Beteendemässiga beskrivningar* ser till individens yttre beteende och handlande. Här studerar man beteende- och kommunikationsmönster, handlingar och händelser för att förstå kulturen (Stier, 2009). *Funktionalistiska beskrivningar* studerar också yttre observerbara beteenden. Kulturen ses som ett socialt system som består av mindre komponenter i form av värden, normer, lagar och regler. Här menar man att kulturen fyller en rad väsentliga sociala funktioner för samhället. Istället för att ställa sig frågor som *hur* människor betar sig, intresserar man sig istället för att förstå *varför* människor betar sig på ett visst sätt (Stier, 2009:27) *Kognitivistiska beskrivningar* beskriver vad som sker i människors medvetande, dvs. kognitiva processer. Intressant i detta fall är hur kultur hjälper människan att tolka upplevelser och erfarenheter. *Symbolistiska beskrivningar* utgår från att kultur bör ses som dynamiska system som tillhandahåller individen symboler, innebörder och mening. Symboler skapar och omskapar kulturen i ett socialt samspel och innefattar exempelvis arkitektur, kläder, smycken samt kulturella innebörder (Stier, 2009).

Mellanmännsliga möten resulterar i en ömsesidig påverkan där social interaktion och kulturmöten kan beskrivas som sociala situationer där individer samspelar med en kultur och kan ses som ett möte med det främmande (Stier, 2009:30).

Vi har gjort en redogörelse kring Stiers (2009) fyra kulturbeskrivningar för att koppla an och analysera Rosengårdskulturen.

2.4 Kommunikationens roll i kulturmötet

Kommunikation är viktigt för att skapa förståelse, mening och samhörighet ofta genom social interaktion. Stier (2009), Lundberg (1991) m.fl. menar att språkliga faktorer och kommunikativa processer i hög grad påverkar interkulturellt samspel. Missförstånd mellan människor är större vid interkulturell kommunikation än vid någon annan

kommunikationsform då olika kulturella bakgrunder, erfarenheter och uppfattningar kan vara svåra att tolka och förstå.

Språk är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid kommunikationsstudier och framför allt för att skapa förståelse för kulturbegreppet. Språket kan ses som en kulturbärare tillsammans med människor som konstrueras och omkonstrueras i kommunikationen med varandra (Stier, 2009).

Kommunikation kan ses som en meningsskapande process och en av de tre huvudinriktningarna för semiotiken är att studera kulturer där tecken och koder samverkar. Barthes (refererat i Fiske, 2010) menar att budskapets innebörd påverkas av denotation, konnotation, myter och symboler. Denotation och konnotation är sammankopplade och förklarar hur människor genom kultur skapar mening och tolkar budskap, s.k. känslomässiga laddningar. Denotation är det första ögat ser, det kan vara en bild och objekt som vi identifierar i bilden. Konnotation är bildens tolkning som vi skapar genom associationer. Detta är oftast kulturellt betingat och vi tolkar det vi ser utifrån erfarenheter, värderingar och uppfattningar om ett visst ämne.

Kommunikation i kulturmöten skiljer sig åt beroende på vem man möter, det händer ofta att man tillskriver sig en roll för att anpassa sig till mötet och ge personen i fråga en bild som överensstämmer med den andras förväntningar.

Vi använder oss av språkteorin för att analysera ungdomarnas språkbruk och anpassning i kulturmöten.

2.5 Sociala roller

Kommunikation med främlingar influeras av vår egen kultur och medlemmarna i våra sociala grupper. För att selektivt kommunicera kategoriseras människor i olika grupper, man tillskrivs olika roller, ex lärare, domare och amerikanare. Förutom att tillskriva andra individer sociala roller, går även vi in i olika roller för att kunna särskilja oss från andra men även för att effektivisera kommunikationen (Gudykunst & Kim, 2003).

Det finns en rad påverkansaktörer som bidrar till identitetsprocessen vilket ofta leder till en kulturanpassning. Goffman (1974) använder *roller* som ett begrepp för att förklara människors sätt att agera i olika situationer. Sociologen presenterar i sin bok *Jaget och maskerna* ett socialkonstruktivistiskt perspektiv på samspelet mellan människor. Goffman (1974) menar att alla spelar teater och innehar olika roller för att försöka påverka och övertyga sin omgivning. En individs framträdande kan delas in i två regioner, bakre samt främre regionen. Det är i den främre regionen vi agerar och försöker med hjälp av aktiviteter

skapa ett intryck hos åskådarna. Goffman (1974) menar att man i denne region tar på sig en "mask" och spelar teater. Här försöker man vara hövlig och uppföra sig. När man går av scenen och går in i den bakre regionen kan man sluta spela. Här är man bekväm och kan ta av sig "masken", hövligheten är inte av lika stor vikt. I denna region förbereder man sig inför sitt framträdande och håller sig avgränsad från publiken.

Davis och Harré (refererat ur Hinton, 2003) har med utgångspunkt i Goffmans teori visat hur man kan tolka sociala beteenden genom att titta på de roller människor har. Att betrakta social interaktion som teater där människor tar på sig olika roller kallas även för dramaturgiska positionen. Vidare menar Davis och Harré (refererat ur Hinton, 2003) att den dramaturgiska positionen begränsar människors valmöjligheter att gå in i en roll (Hinton, 2003). Författarna ersätter ordet roller med uttrycket subjektposition för att ge individen större valfrihet i sociala sammanhang. Davis och Harré (refererat ur Hinton, 2003) har utvecklat teorin om positionsbestämning och menar att människor befinner sig i olika subjektpositioner i en interaktion. För att skapa en "röd tråd" i interaktionen använder individer olika subjektpositioner. När en patient frågar vad dennes symtom beror på placerar läkaren i positionen som expert. Positionsbestämningen placerar individerna i en social relation där kompetensnivån bestämmer positionerna. Positionsbestämningen sker beroende på vad som sägs i konversationen och därför leder olika konversationer till olika positioner och maktförhållanden förändras. Stereotyper är något ständigt förekommande som används för att positionsbestämma andra i en konversation (Hinton, 2003:141).

Rollteorin och positionsteorin kommer att användas för att analysera hur de intervjuade skiftar mellan olika roller i olika situationer.

2.6 Fördomar och stereotyper

Fördomar och stereotyper är vanligt förekommande och kan påverka kommunikationen. För att förstå vad stereotyper är och hur det kan påverka vår interaktion och kommunikation med andra kommer vi att redogöra för begreppet.

Fördomar är förutfattade meningar om en viss grupp eller individ, det innebär att man "dömer någon före" och drar slutsatser utan erfarenheter. Fördomar kan ses som attityder som innefattar kognitiva, emotiva och beteendemässiga komponenter. (Stier, 2009, Gudykunst & Kim, 2003) För att gå djupare på förståelsen av stereotyper menar Hinton (2003) att begreppet "stereotyp" innehar tre viktiga komponenter. Den första visar på att en grupp människor känner igen sig i frågor som kön, religiös tillhörighet, nationalitet, sysselsättning etc. Människor kan ses som en grupp utifrån likartade egenskaper och skiljs därför från mängden

som inte har den egenskapen. Den andra komponenten tillskriver den utpekade gruppen ytterligare egenskaper. Man tillskriver ofta nya egenskaper i form av personlighetsdrag, men också fysiska egenskaper. När man konstaterat att en individ har en egenskap som identifierar en specifik grupp tillskriver vi individen den egenskapen. En slutsats dras att ex, ”alla från mellanöstern är bra på matte” (Hinton, 2003).

Stereotyper ligger ofta djupt rotade och används för att bekräfta människors fördomar. Frustration och aggression kan vara en bidragande faktor till att stereotyper överlever. Om en individ är frustrerad är det vanligt att man försöker finna en ”syndabock” och rikta sin aggression mot något eller någon annan, i vissa fall andra samhällsgrupper. Exempelvis kan en person som precis förlorat jobbet använda en specifik nationell grupp för att få ut sin aggression. ”Hade det inte varit för all invandring hade jag fortfarande haft kvar mitt jobb” (Hinton, 2003). Vidare menar Gudykunst & Kim (2003) att en del av våra stereotyper är unika och baserade på våra personliga erfarenheter medan andra formas med andra medlemmar av våra ingrupper, det benämner författarna för sociala stereotyper.

Intressant i sammanhanget är inte bara den bilden omgivningen har av oss utan också hur vi själva ser på vår identitet och kulturella tillhörighet. För många andra och tredje generationens invandrarungdomar behöver identifikationen med ett land inte alltid vara självklar.

2.7 Svensk eller invandrare i Sverige

Vår studie fokuserar på ungdomar som är mångkulturella i den bemärkelsen att de bor i Sverige men har föräldrar som invandrat från andra länder. Vi ämnar undersöka hur just denna kategori av ungdomar interagerar med varandra och människor från andra kulturer. För att förstå interaktions- och identitetsprocessen hos ungdomarna kan det vara intressant att gå djupare in på hur de uppfattar sig själva. Vi kommer även redogöra för svenskhet och känslan av att tillhöra ett ”ingenmansland”.

En nationella tillhörighet är många gånger svår att fastställa då det är en mängd olika faktorer som spelar in men som i de flesta fall skiljer sig åt beroende på individ. Globaliseringen har i dess vida form gett upphov till länders influenser och till större del gjort att vi tar del av varandras kulturer. Man bör därför ha ett skeptiskt förhållningssätt till modeller som vill definiera en nationalitet utifrån givna kriterier.

Mattsson (2005) identifierar fem kategorier som utgör svenskhet. För att anse sig autentisk svensk bör man kunna identifiera sig med 1) att vara född i Sverige 2) ha svenskt medborgarskap 3) rätt kultur och språk 4) ha biogenetiska föräldrar som är svenskar 5) svenskt utseende. De som endast uppfyller en del av kriterierna men inte alla kan då inte

definieras som svenskar även om man själv anser sig vara svensk. Mångkulturella ungdomar har det ofta svårt att definiera sig en nationalitet då det är uppvuxna med flera kulturer. Modeller som Mattssons (2005) försvårar identitetsprocessen till det yttersta något som kan öka utanförskapet och leda till man inte känner någon tillhörighet överhuvudtaget.

Ålund (1997) intervjuade ett antal mångkulturella ungdomar som har utlandsfödda föräldrar och hävdar att typiska invandrarproblem ofta försvårar processen för unga att utforma sin identitet. Ålund (1997) menar att det kan vara svårt för en ungdom med utlandsfödda föräldrar att ha en självklar tillhörighet, eller en uppenbar bild på var hon eller han hör hemma. Ålund har genomfört flertalet intervjuer och fått fram att många ungdomar med utlandsfödda föräldrar känner sig som en turist i sina föräldrars hemland men har ingen riktig hemkänsla i Sverige heller. Ålund (1997) menar att mångkulturella ungdomar ofta befinner sig mellan två världar och lever i ett ”ingenmansland”.

Efter en djup genomgång av relevant teori som behandlar interkulturell kommunikation samt identitetsprocess har vi valt att även redogöra för interkulturell kommunikativ kompetens då begreppet utgör en betydande del för studiens syfte och frågeställningar.

2.8 Interkulturell kommunikativ kompetens

Interkulturell kommunikativ kompetens kan ses som ett resultat av en effektiv interkulturell kommunikation. För att kommunicera effektivt krävs det att man skapar förståelse för andra kulturer samt är medveten om hur man kommunicera med olika typer av individer, vilket i sin tur minskar missförstånd vid mottagandet av information (Gudykunst & Kim (2003).

Övergripande definition på interkulturell kommunikativ kompetens menar Stier (2009) i enlighet med Bergstedt & Lorentz (2006) och Gudykunst & Kim (2003) är förmågan att effektivt kommunicera i interkulturella situationer och att kunna förhålla sig till en mångfald av kulturella kontexter. Öppenhet, nyfikenhet samt förståelse för andra och den egna kulturen är viktig för att uppnå effektivt interkulturellt samspel som i sin tur bidrar till att människor kan ta sig an kulturmötets utmaningar samt se möjligheter. Viktigt att poängtera är att interkulturell kommunikativ kompetens inte nås förrän man skapat en förståelse för andra kulturer och inte enbart attityder gentemot det. En interkulturellt kommunikativ kompetent person är en som lyckats undvika alltför stora missförstånd eller konflikter när de möter människor från andra kulturer (Stier, 2009, Gudykunst & Kim, 2003).

Bergstedt & Lorentz (2006) visar på utvecklandet av interkulturell kompetens och behandlar faktorer som etnocentriska - och etnorelativa stadier, vilken är situerad till den svenska samhällsutvecklingen, svenska förutsättningar och till den svenska kulturen. Etnocentrism

anser den egna kulturen utgöra en måttstock för att definiera sig själv, andra och verkligheten. Ethnocentrism gör att vi betraktar vårt egna personliga sätt att tänka och handla som ”rätt” respektive ”bättre”. Ethnocentrism kan i förlängningen vara ett hinder för interkulturellt lärande, då det ger upphov till distans och hierarkier (Gudykunst & Kim, 2003, Stier, 2009).

Etnorelativism är motsatsen till ethnocentrism och är istället ett tillstånd där man accepterar kulturella olikheter. Man har en form av kulturell empati och kan således skapa en interkulturell sensitivitet, man vill lära sig mer och agerar på nyfikenhet. Det sker en övergång mellan *acceptans* och *reflektion*.

Bergstedt & Lorentz (2006) beskriver en modell mellan övergången av de olika stadierna ethnocentrism och etnorelativism samt vilka sinnesbruk man överträder. Ethnocentriska stadier är *kulturförnekande*, *försvar* och *acceptans*. Etnorelativismen behandlar *reflektion*, *utbildning* och *bildning:integration*.

Kulturförnekelse innebär att man går ifrån skillnader och menar att vi motsätter oss klass och social identitet, vi arbetar alla tillsammans mot samma mål. Vidare försvarar man sitt förnekande genom att utgöra "vi och dem" perspektiv och generaliserar "dem" och uppfattar den egna kulturen som optimal. Men försvar ryms även inom området, att man ser till något större och anser att kulturen är irrelevant då vi alla är individer av samma behov och inte behöver kategoriseras. *Acceptans* är sista övergången inom ethnocentriska stadier där man uppfattar andras beteenden och värderingar som annorlunda och konstiga, men dömer inte någon för det.

Etnorelativismen redogör för *reflektion* som första process där man accepterar kulturella olikheter som både oundvikliga och tilltalande. Man har skaffat sig en kulturell empati.

Vidare är *utbildning* en viktig del för att öka förståelsen för kultur och att man har egna sätt att uppfatta sig själv och omvärlden, och att detta bottenar i kulturella värderingar samt uppfostran vilken i sin tur är påverkad av den kultur man vuxit upp i.

Sista stadiet i modellen är *bildning – integration*. "Det är integrationens individuella utveckling som utgör skillnaden mellan interkulturell medvetenhet och interkulturell kompetens" (McDaniel, Porter & Almodovar, 2009:121–129).

3. Tidigare forskning

Vi kommer i denna del redogöra för den tidigare forskning vi granskat om identitetsprocess, kulturmöten och interkulturell kommunikativ kompetens, vilka utgör de centrala delarna av

vårt arbete. Då begreppet identitet kan uppfattas mångtydigt har vi gjort en begränsning i sökdatan och förhållit oss till sökord som bl.a. *dual identity formation* och *identity adaption*, vilket hjälpt oss att bearbeta relevant forskning. Vi redogör i detta kapitel vad tidigare forskning behandlar, vi ser var i den befintliga forskningen vi särskiljer oss samt vad vi lägger fokus på i vårt arbete.

Forskning tenderar att frekvent poängtera problematiken med kulturmöten och menar att det i många fall ger upphov till kulturkrockar. Förståelsen för varandra i kulturmöten är ofta bristfällig och det är i samband med det man distanserar sig interaktioner med andra. Det finns dock forskning som ser en annan sida av fenomenet och anser interkulturell kommunikation vara något positivt, men ett område som behöver en större förståelse och bättre förankring i samhället. Ett större omfång av interaktionsprocesser och dialoger med personer från skilda kulturer är vad som skulle kunna minska distanseringen mellan oss människor, en distansering som i andra fall kan leda till fördomar (Gandana & Parr, 2013). Vidare menas det att interkulturell kommunikation inte lärs ut i den utsträckning som anses vara nödvändig, vilket i många fall ger upphov till stora generaliseringar och förutfattade meningar.

Dessa problem har gjort oss nyfikna på hur samhället hanterar kulturfrågor och hur personer från andra länder, med andra kulturer ställer sig till det och huruvida det är påtagligt i det vardagliga livet.

Lindh (2006) redogör i sin artikel *As Swedish as anybody else or Swedish but also something else*, för komplexiteten när man anser sig vara svensk men inte passar in i den svenska profileringen. Hon har studerat fall med adoptivbarn som kallar sig svenska, har svenska adoptivföräldrar och är uppvuxna med den svenska kulturen, men p.g.a. sitt utseende inte kan kalla sig svensk eftersom det finns generaliserande bilder av hur en svensk ser ut. Mattson (2005) anser att det finns fem kriterier som avgör vem som är svensk. Hon hävdar att ett kriterium är att bära ett svenskt utseende. Vi anser i enlighet med Lind (2006) att svenskhet är en diffus fråga och att det inte finns några givna kriterier, framförallt inte yttre attribut. Liksom Hofstedes teori om nationalkultur, där kultur är nationellt betingat ställer vi oss kritiska till Mattssons (2005) fem kriterier för en autentisk svensk, 1) att vara född i Sverige 2) ha svenskt medborgarskap 3) rätt kultur och språk 4) ha biogenetiska föräldrar som är svenskar 5) svenskt utseende (Mattson 2005). Mattsons artikel gör en distansering mellan människor och skulle förmodligen få en icke svensk som bor i Sverige att känna sig obekvä.

När vi läste den etablerade forskningen uppmärksammade vi vissa svårigheter att relatera vårt syfte till de studier som är gjorda, eftersom mestadels av den forskning som berör kulturskillnader fokuserar på personer som är födda i ett land och därefter immigrerat till Sverige, eller det land respektive studier behandlar.

Det finns begränsningar i forskning som behandlar identitetsprocessen beträffande andra och tredje generationens invandrare. Tidigare forskning behandlar invandrades identitetsprocess i frågan hur de identifierar sig i Sverige i förhållande till den identitet man har i sitt hemland, hur synen man har på sig själv är beroende av det land man befinner sig i.

Vi anser att identitet är en nödvändig komponent för att analysera interkulturell kommunikation, framförallt för att analysera kommunikation i kulturmöten. Larsson (2001) nämner i sin avhandling *Att bygga broar över kulturgränser*, Per Lundbergs syn på forskning i frågan om interkulturell kommunikation och menar; ”Det finns forskning som behandlar kulturskillnader vilket har betydelse för interkulturell kommunikation men det saknas dock forskning som berör interaktionsprocessen mellan människor med olika kulturella bakgrunder” (Larsson 2001, Lundberg, 1991). Vilket vi ämnar ge större fokus.

Det finns dock tidigare forskning som stärker vår tes, Cinoglu & Arikian 2012, redogör i sin artikel *Self, identity and identity formation: From the perspectives of three major theories* för huruvida omgivningen har en påverkan på identitetsprocessen. Författarna redogör vidare för tre större teorier om identitet vilka vi applicerat och behandlar i vår analysdel.

Tidigare forskning har också gjorts kring interkulturell kommunikativ kompetens. Begreppet är ofta förekommande och förankrat i studier kring interkulturell kommunikation men sällan redogjort huruvida kommunikativ kompetens kan utnyttjas och lyftas till ett samhällsperspektiv och visas vara gynnsamt i kulturella hänseenden. Sobieraj (2012) har i sin artikel analyserat interkulturell kommunikativ kompetens och individers identitet som en del i processen. Studien har gjorts på universitetsstuderande emigranter från Silesia och den behandlar deras syn på identitet, mångfald och stereotyper. Hon anser att det finns två olika kompetensområden som bidrar till bättre interkulturell kommunikation, vilka är; öppenhet och tolerans till varandra samt kunskapen om andra. Vi menar likadant och anser därför kulturmöten vara en central del i vad som kallas interkulturell kommunikativ kompetens.

4. Metod

Då syftet med vår studie är att undersöka individers subjektiva erfarenheter valde vi en kvalitativ angreppssätt för att besvara vårt syfte samt våra forskningsfrågor. En kvalitativ studie kan ge oss bättre förståelse och kunskap om hur andra och tredje generationens invandrarungdomars identitetsprocess påverkas av att man har fler än en kulturell bakgrund. Metoden används för att förstå personer i en social situation (Bryman, 2011).

4.1 Socialkonstruktivistiskt synsätt

Vi tillämpar en socialkonstruktivistisk ansats genom vår analys och tolkar ständigt våra svar. Socialkonstruktivismen är en ansats som bygger på förståelse med fokus på hur samhället, kunskap och interaktion fungerar (Trost, 2006). Den ämnar inte finna absoluta sanningar utan snarare verkligheten som vi individer uppfattar den. (Larsson, 2001). Vår studie är baserad på subjektiva uppfattningar och ungdomars erfarenheter, vilka vi tolkar och sätter i sammanhang med teori. Applicering av en socialkonstruktivistisk synsätt görs gällande då vi vill skapa en förståelse samt ge en positiv bild av något som forskning många gånger anser vara problematiskt. Larsson (2001) hävdar att en socialkonstruktivistisk utgångspunkt vid analyser av kultur är riktigt då man inte ser ordet kultur som ett fast begrepp utan en möjlighet att utveckla och personifiera begreppet utifrån andra faktorer.

4.2 Metodval

Kvalitativ metod används när man vill förstå en specifik individ i en specifik situation, det krävs ett tolkande synsätt från forskarens sida då vi människor betraktas som sociala individer i ständigt sökande att förstå den omvärld vi lever i (Bryman, 2011). Kvalitativ forskning, framförallt fallstudier och intervjuer som forskningsmetod, har ofta blivit kritiserat för att vara osakligt och sakna generaliserbarhet, då resultaten bygger på individers egna uppfattningar och erfarenheter. Brinkmann & Kvale (2009) avfärdar kritiken och menar att kvalitativ forskning inte i första hand avser att eftersträva hög generaliserbarhet. Kvalitativa metoder och dess subjektivitet bör inte anses som något mindre legitimt utan snarare en tillgång.

4.3 Kvalitativa semistrukturerade intervjuer

Vi har valt att använda oss av semistrukturerade intervjuer för att besvara vårt syfte och våra forskningsfrågor (Merriam, 2009). Då vi vill undersöka hur andra och tredje generationens

invandrarungdomars identitetsprocess påverkas av att man har fler än en kulturell bakgrund upplevs svaren vara mer trovärdiga och påtagliga om det sker genom direkta dialoger, semistrukturerade intervjuer.

Den valda metoden ställer samma intervjufrågor till samtliga deltagare, frågorna är öppna och det ges utrymme för följdfrågor (Bryman, 2011), något vi ansåg vara relevant då det är individuella fall och vissa deltagare kan generera djupare kunskap om ämnet än andra. Denna intervjuform gav oss också en möjlighet att ha en dialog med våra deltagare (Merriam, 2009), de bidrog till en känsla av delaktighet och vi upplevde inte intervjuerna vara styrande eller strikta.

4.4 Urval av intervjupersoner

Vår studie har gjorts med ungdomar från organisationen Brightful i Malmö, en organisation med medlemmar från olika länder och kulturer. Brightful vägleder 14 – 17-åringar till att våga sträva efter sina framtidsmål genom ett mentorskaps program som innehåller månadsmässig workshops och inspirationspass där bl.a. frågor som självkänsla, personlig utveckling och framtidsdrömmar behandlas. Brightful har ungdomar som är bosatta i Rosengård, samt studerande mentorer eller yrkesverksamma från alla stadsdelar i Malmö.

Personer med två kulturella bakgrunder, d.v.s. födda i Sverige men som har föräldrar från andra länder brukar benämnas kulturella hybrider (Burke, 2009). Anledningen till att vi valt Brightful som vårt studieobjekt är att vi anser organisationen vara av intresse då de har människor med olika kulturella och utländska bakgrunder. Vi tänkte strategiskt vid val av intervjupersonen då vi önskade att finna lika mycket pojkar som flickor och gärna med olika kulturella bakgrunder för att få ett så ändamålsenligt urval med ett större djup. Vi fann tio personer att intervjua, där alla går på Värner Rydénsskolan på Rosengård, i Malmö. I urvalet återfinns tio olika utländska bakgrunder, vilka är följande: Albanien, Bosnien, Chile, Irak, Kosovo, Kurdistan, Libanon, Turkiet, Serbien och Somalien.

Vi vill poängtera att Brightful som organisation inte är vår primära fokus, utan vi ämnar istället undersöka hur mångkulturella ungdomars identitetsprocess påverkar kommunikationen i kulturmöten. Detta gör vi genom att först söka förståelse för individens syn på sig själv och sin tillhörighet genom diverse intervjuer.

4.5 Genomförandet av intervjuer

Det var tidvis svårt att ha en meningsfull dialog med varje intervjuperson då vi upplevde vissa känna ett obehag, kanske p.g.a. dess unga ålder och inte kände sig bekväma i situationen. Det var således svårt för dem att vara fokuserade under de ca 40 - 50 minuterna intervjun pågick. Intervjun genomfördes på svenska, men man kunde märka av en annan typ av jargong under intervjun. Då vi båda är uppvuxna i Malmö, Rosengård respektive Fosie, är vi inte främmande för slang eller den Malmöitiska som finns representerad. Förförståelsen från vår sida var god men lite svårare var det emellanåt för ungdomarna då vi kunde märka av stora språkskillnader. Det var emellertid svårt för dem att förstå vad vi menade med vissa av våra frågor så vi försökte anpassa oss efter dem. Att få intervjupersonerna bekväma i vår närhet var avgörande för empirin, att tala som dem och bete sig som dem genererade utförligare svar och skapade utrymme för en större bekvämlighet och tillförlitlighet (Brinkmann & Kvale, 2009). Innan intervjun påbörjades inledde vi med att fråga om vi fick spela in intervjun, det fick vi så vi bandade samtliga intervjuer. Vi frågade också om vi fick använda deras namn i vår undersökning, men eftersom de menade det kunde vara känsliga uppgifter ville alla vara anonyma. Vi har därför använt oss av fiktiva namn i vår analys.

4.6 Kvalitativa metoders trovärdighet

Då vi som forskare tolkar vårt resultat inom den kvalitativa skolan blev det viktigt att tillämpa ett reflexivt förhållningssätt (Heide & Falkheimer, 2007), där vi kritiskt betraktar vårt tänkande i förhållande till empirin. Vi ämnar inte generalisera alla mångkulturella ungdomar utan att arbeta med djupgående intervjuer med enskilda respondenter för att öppna upp för ett djup och en tolkning kring våra resultat, utifrån de intervjuades subjektiva erfarenheter och uppfattningar.

Validitet och reliabilitet är ofta förekommande begrepp som mäter den empiri man samlat in och fastställt huruvida det är trovärdigt samt om man undersöker det man ämnat undersöka (Bryman, 2011). Vi använder dock inte begreppen utan talar istället om trovärdighet. Som vi beskrivit i tidigare kapitel gör vi en studie som bygger på ett tolkande från vår sida. Vi eftersträvar inte en objektivitet och anser det heller inte vara av relevans i vårt fall.

4.7 Transkribering och analysmaterial

Tio intervjuer genomfördes a ca 40 minuter vilket gav oss tio olika transkriberingar a ca 8 - 11 sidor vardera. När vi genomförde våra transkriberingar lade vi märke till en del olika teman, bl.a. om Rosengårdskulturen. Vi började då stryka under citat och teman som vi ansåg vara av betydelse att belysa. Vi fortsatte därpå att göra teman för att fördela vad som sagts och kategorisera empirin. Teman vi fann var; Identitetsprocess, Rosengårdskultur, Svenskhet,

Kulturell förståelse och att tillhöra ett ”Ingenmansland”. Dessa använde vi sedan även i vår analysdel för att dels förenkla avsnitten för läsaren men också för att kategorisera samt lyfta vissa delar och påståenden. Detta hjälpte oss att strukturera både transkriberingarna men också arbetet i sig, och på ett effektivt sett överblicka speciella delar och koppla samman de med teorin och forskares påståenden.

5. Analys

Vi kommer i analysen fram till en rad intressanta aspekter som berör identitetsprocess, kulturmöten samt interkulturell kommunikativ kompetens. Samtliga intervjuade redogör för hur de upplever identitetsprocessen, hur den påverkas av inre och yttre faktorer samt hur de kommunicerar i kulturmöten. Vi kommer att analysera vårt empiriska material i förhållande till den teori vi behandlat.

Analysdelen fokuserar på tre områden – identitetsprocess, kommunikation i kulturmöten samt interkulturell kommunikativ kompetens. För att förstå hur andra och tredje generationens ungdomar kommunicerar i kulturmöten är det av viktigt att ta fasta på deras identitetsprocess, vad som påverkar den och hur det i sin tur leder till att man tar sig an roller. Vi avslutar analysen och knyter an säcken med ett kapitel om interkulturell kommunikativ kompetens. Medvetenheten hos ungdomarna om den samt vägen till att bli mer kommunikativt kompetent inom området interkulturell kommunikation.

5.1 Identitetsprocessen – Att finna och förstå den man är och vill vara

Vi vill i denna del få insikt i hur ungdomar upplever sin identitetsprocess och hur de förstår sig själva utifrån inre och yttre faktorer.

Ålund (1997) och Gudykunst & Kim (2003) menar att gå igenom en identitetsprocess kan i vissa avseende ses som något påfrestande och förvirrande. Flertalet ungdomar var eniga om att identitetsprocessen är påfrestande på grund av yttre förväntningar som ställs på en. Den främsta påverkan kommer utifrån, i form av vänner, föräldrar och samhället, en annan är inre d.v.s. tankar och värderingar. Ungdomarna anser att deras identitet är i ständig påverkan av omgivningen.

En av de intervjuade reflekterar kring sin identitetsprocess:

”Det har varit svårt att hitta mig själv, jag håller fortfarande på att försöka förstå vem jag är och vad jag tycker om olika saker. Det finns så mycket förväntningar vilket gör att jag kan bli

förvirrad. När jag pratar med en person utanför området så känns det som om min identitet ändras tillskillnad från när jag pratar med dom som bor här. Jag kan även märka av skillnad när jag pratar med bosnier, alltså dom som kommer från samma land som mig.” Suada, 17 år

Citatet ovan beskriver identitetsprocess som en förvirrande period med förväntningar från olika håll. Citatet kan kopplas an till Ålund (1997) och Gudykunst & Kim (2003) resonemang kring identiteten som en påfrestande och förvirrande process där olika faktorer spelar roll.

Suada bekräftar ett skifte mellan olika identiteter som framhävs beroende på situation. Förklaringen kan vara att Suada tar sig an olika roller beroende på vem hon kommunicerar med. Arikan & Cinoglu (2012) redogör för Identity theory som förklarar huruvida roller är socialt konstruerade och att man växer upp med att lära sig dessa roller. Teorin kan förklara Suadas uttalande om att hon ändras när hon kommunicerar med människor utanför stadsdelen. Hon har en roll i området, exempelvis ledare i umgängeskretsen. Utanför stadsdelen tvingas hon ta sig an andra roller exempelvis rollen som köpare, arbetare, elev etc. Hon tvingas anpassa sin kommunikation beroende på vilken roll hon agerar.

Arber berättade vad som hjälpt honom genom identitetsarbetet.

”Att prata med människor från andra kulturer har hjälpt mig att finna mig själv. Jag har förstått att det inte bara finns ett sätt att förstå sig själv på. Vi beter oss olika, allt beror på vem man pratar med och så”. Arber 16 år

Citatet visar att mötet med människor från andra kulturer har hjälpt honom att förstå vem han är. Identiteten bekräftas inte bara genom att förstå sig själv utan även genom att förstå hur man skiljer sig från andra människor. (Hammarén & Johansson, 2009). Arber är medveten om att identitetsprocessen innefattar flera olika identiteter, han är även medveten om att han pendlar mellan dessa beroende på vem han interagerar med.

Melek tycker att kommunikationen med människor från andra kulturer stärks och blir lättare med tiden:

”Jag tycker det blir lättare att prata med människor från andra kulturer med tiden. Jag tror det beror på att jag blir äldre och hela tiden får träffa människor från andra delar av världen.

När jag kommunicerar med människor från andra kulturer lär jag mig att förstå mig själv bättre och veta vem jag vill vara". Melek, 17 år

Melek belyser vikten av interkulturell kommunikation vid identitetsprocessen. För henne har mötet med människor från andra kulturer hjälpt henne att acceptera hennes olika identiteter samt reducera förvirring. Meleks upptäckt av likheter och skillnader mellan människor från olika kulturer har hjälpt henne att kommunicera effektivt då hon skapar förståelse för hur människor är och beter sig (Gudykunst & Kim, 2003). Det behöver dock inte enbart vara utomstående personer med andra kulturer som definierar kulturmöten, Melek menar att interaktioner och dialoger med människor som har en annan kultur än hennes öppnar upp för en förståelse om den hon är och vill vara.

Det behöver inte vara främmande personer som vägleder en i identitetsprocessen, ofta har nära relationer en stark prägel på vem man är. Arber nämner sina morföräldrars påverkan som ett exempel.

"Jag har ofta diskussioner med mina morföräldrar och föräldrar om hur jag ska bete mig och hur det var när de min ålder och vad deras föräldrar förväntade sig av dem. Jag hör vad dem säger och fattar vad de menar, för dem är det viktigt att jag beter mig på ett sätt som är förväntat i min kultur. Men jag tycker det är jobbigt för jag märker att jag inte håller med vad dem säger och jag är inte helt som de vill att jag ska vara" Arber, 16 år

Social identity teorin kan appliceras på både Meleks och Arbers utlåtande eftersom både beskriver hur de påverkas av in- respektive utgrupper. Melek skiljer sig från utgruppen i den mån där hon genom interaktionen med olika personer är ett steg närmare vetskapen om vem hon vill vara. Arber gör snarare motsatsen och visar på hur ingruppens åsikter i detta fall sätts framför individens egna. Man kan dock i slutet av citatet se hur hans värderingar vill gå ifrån ingruppens och detta bekräftar att även hans personliga värderingar och åsikter spelar roll för identitetsprocessen. Krocken mellan hans personliga värderingar och gruppens värderingar visar på att det i Arbers fall inte bara är hans familj som påverkas hans identitet utan även inre, tankar och åsikter. Identity theory är den teori som behandlar personliga värderingar och inre processer som viktiga påverkansaktör.

Fitore förklarade sin identitet på följande sätt:

”Jag har inte bara en identitet, det känns omöjligt att beskriva ett ”jag”, speciellt eftersom jag är uppvuxen med två kulturer. Jag är en person hemma, som jag visar upp för min familj som påverkas av våra albanska rötter. Ute är jag en annan person och i skolan påverkas jag av det svenska, exempelvis svenska regler. Jag är därför hela tiden mellan den jag är i hemmet och den jag är ute”. Fitore 17 år

Fitore menar att en mångkulturell uppväxt har inneburit en identitetsprocess som resulterat i två olika kulturella identiteter. Vi har i vår studie kommit fram till att andra och tredje generationens invandrarungdomar skiftar mellan olika kulturella identiteter i kulturmöten, något som alla intervjuade menar sker på en daglig basis.

Samtliga intervjuade var enade om att identitetsprocessen har varit och fortfarande är en tuff period där man tvingas handskas med frågor som vem är jag? Vad tror jag på och vad är rätt och fel? Att växa upp med två eller fler åtskilda kulturer kan leda till förvirring för identitetsarbetet. Vad som är rätt enligt albansk kultur kan vara fel i svensk kultur och vice versa. Ungdomarna ser dock identitet som ett sätt att förklara vem man är.

5.2 Att leva med flera kulturella identiteter

Vi kommer i detta avsnitt att behandla hur det kan vara att växa upp med flera kulturer samt hur det påverkar kommunikationen man har med varandra.

Efter att ha diskuterat hur man upplever identitetsprocessen kom vi in på hur det är att leva med flera kulturella identiteter. Med flera kulturella identiteter menar vi den svenska kulturen samt kulturen som föräldrarna tagit med sig från hemlandet. Vi har under intervjuernas gång även förstått att stadsdelskulturen, i synnerhet Rosengårdskulturen har haft stark inverkan på ungdomarnas identitetsprocess. Denna typ av kultur kommer att redogöras och analyseras längre ner (se 5.4).

Marko anser att en uppväxt med två kulturella identiteter är något positivt:

”Att ha två kulturella identiteter kan både vara till fördel och nackdel. Vid jobbtillfällen kan det vara till fördel att kunna flera språk för vissa företag vill ha personer med flera kulturer men det kan det också vara negativt för andra yrken som väljer bort en för att man är invandrare.”Marko 16 år

Diskussionen kring huruvida det är till fördel eller nackdel att leva med flera kulturella identiteter var väldigt intressant och en del av ungdomarna var överens om att de både kan vara fördelaktigt men också finnas nackdelar beroende på situationer man befinner sig i. Markos citat poängterar att det både kan vara positivt och negativt vid sökandet av arbete. En del företag vill rekrytera individer som kan flera språk medan andra företag exkluderar en för att man placeras in i ett fack som invandrare trots att man är född här. Något som samtliga intervjuade tycker är jobbigt och orättvist. Dock menar ungdomarna att det kan vara en fördel att vara mångkulturell, speciellt i Malmö. De förklarar att somliga ungdomar i Malmö vill benämna sig invandrare och att det anses vara bättre än att *bara* vara svensk.

Fitore förklarade att hennes vän som har en svensk mamma och en utländsk pappa, gärna vill poängtera att hon har mer än en kultur:

”Ungdomar som har en svensk förälder och en invandrarförälder vill påpeka att de inte bara är svenskar. Jag tror det beror på att det är coolt att vara annorlunda. Man sticker inte ut om man är svensk, då är du en i mängden, att säga att du också är invandrare skapar per automatik en samhörighet med andra människor som också är invandrare. Fitore 17år

Urosevic (2012) hävdar som ovanstående citat att det finns en positiv syn på att i detta fall vara invandrare. Hon gör i sin artikel *Cultural identity & Cultural tourism – between the local and the global*, en distinktion mellan turism och lokalbefolkningen och menar att man vill skilja sig från andra, det är eftersträvansvärt att inte vara som alla andra. Hon redogör för lokalbefolkningen som interagerar med turister och pekar på viljan samt behovet att vara unik skiljt från andra, att umgås med samma personer ger dig inte samma insikt att du i vissa avseenden är annorlunda. Det är ett bekräftelsebehov.

Lindh (2006) påstår att trots den omtalade diskursen kring värdet av mångkulturalitet associeras icke- svenskhet med negativa konnotationer, något som ungdomarna menar är felaktigt. Hennes påstående säger att kultur påverkar ens konnotationer vilket i förlängningen innebär att de negativa konnotationerna är kulturellt betingade. Ett specifikt beteende hos en icke svensk kan ha gjort att man associerar det med något negativt, ex att icke svenskar är bidragstagande. Den negativa bilden beror på svenskars erfarenheter och uppfattningar. Fitores citat påpekar snarare att icke-svenskhet är något positivt bland unga i Malmö och är något man eftersträvar att vara. Vi ställer oss kritiska till påståendet då detta är en

generaliserande bild och man kan inte påstå att alla icke-svenskar associeras med negativa konnotationer.

Vi förde även en diskussion kring hur kommunikationen påverkar av att man är uppvuxen med två kulturer. En av de intervjuade svarade:

”Eftersom jag är uppvuxen med två kulturer så kan det vara lättare för mig att kommunicera med människor med en viss typ av kultur. Jag har även vänner som är från olika länder och kultur. Det har lärt mig att förstå hur dom fungerar och därför vet jag hur jag ska prata och bete mig när jag möter dem”. Waris, 15 år

Waris menar att olika kulturella identiteter är något positivt. I hennes fall har det lett till en ökad förståelse för olika kulturer och kommunikationen med människor från andra kulturer har effektiviserats.

Det var dock inte alla intervjuade som höll med Waris om att det är lättare för en ungdom, uppvuxen med två kulturer att kommunicera med människor från andra kulturer. För en del har det inte alltid varit lätt. Omar förklarar följande:

”Jag tyckte inte det har varit lättare för mig att kommunicera med människor från andra kulturer bara för jag är uppvuxen med två kulturer. Det blev enklare för ett år sen och anledningen är enkel. Jag är född och uppvuxen på Rosengård och har spenderat hela mitt liv på området. Det är sällan som jag var utanför stadsdelen förrän jag började på gymnasiet. Jag var van vid att kommunicera med människor som också var starkt påverkade av Rosengårdskulturen. Jag hade svårt att kommunicera med de flesta som inte var från området”. Omar, 16 år

Omar menar att svårigheterna låg i att anpassa sig i sättet att kommunicera med andra individer som var vana vid en annan livsstil och kultur än hans egna. Omar kunde hålla med Marko i att det var lättare att förstå och kommunicera med människor som hade en annan nationell kultur men menar även att det inte bara är det land man kommer ifrån som påverkar ens sätt att vara och se på sig själv. Var man bor och hur man är uppvuxen spelar minst lika stor roll. Omar och en del av de andra intervjuade menar att ”stadsdelskultur” ibland är starkare än nationell kultur. Ungdomarna nämnde oftast stadsdelskultur i förhållande till omgivningens bild och förutfattade meningar om Rosengård.

Efter att ha fastställt hur det är att växa upp med två kulturella identiteter kom vi fram till att det kan vara både till en fördel och nackdel beroende på situation, vidare kom vi fram till att det sker ett växelspel mellan olika identiteter, oftast i form av roller. Det är en naturlig övergång och något som sker på en daglig basis.

5.3 Pendlandet mellan olika identiteter

Kapitlet kommer att behandla temat om hur mångkulturella ungdomar skiftar mellan olika identiteter vid sociala interaktioner.

Under arbetets gång har vi kommit fram till att det sker ett pendlande mellan olika identiteter beroende på vem man interagerar med. Pendlandet är ett sätt för ungdomarna att effektivisera kommunikationen i kulturmöten. Omar beskriver pendlandet på följande sätt:

”När man är med vänner så skäms man inte, man snackar om allting och på det egna sättet. När jag träffar en vuxen så pratar jag annorlunda, Jag måste anpassa mig. Jag betar mig inte samma med mina vänner som jag gör med mina lärare eller någon annan vuxen”. Omar 16år

Omar går in i det Goffman (1974) kallar för ”roller” när han interagerar med andra människor. Han menar att han är bekväm när han är med sina vänner och befinner sig då i den bakre regionen, där kan han slappna av och behöver inte träda in i någon roll. När han möter läraren går han in i rollen som elev och befinner sig i den främre regionen. Här spelar han teater och behöver uppföra sig, han tänker på hur han betar sig och vad han säger.

Davis och Harrés (1990) teori om positionsbestämning kan också förklara rollskifte och beskriver hur människor sätts i olika positioner styrt av interaktionen. Omar förklarade att han betar sig annorlunda med sina lärare. Han intar positionen som elev och blir underordnad läraren. I kompisgänget ser han sig som en ledare, i den situationen sker ett maktskifte och interaktionen ger honom en position som överordnad gentemot de andra.

Samtliga ungdomar var överens om att rollskiften sker beroende på vem man interagerar med. Intressant i fallet är hur man utvecklar olika identiteter kopplat till kultur.

Fitore beskriver skiftet mellan olika kulturella identiteter:

”Jag har en kosovoalbansk identitet, jag är stolt kosovoalban. Älskar mina traditioner och min nationalitet men jag kan inte säga att jag är kosovoalban till 100 %. Jag är uppvuxen i Sverige och min albanska identitet har påverkats av min svenska identitet, När jag går in i den identiteten så är jag mindre alban, pratar det svenska språket, hälsar med handslag istället för kyss på kinden och är alltid i tid, saker som inte förekommer i min albanska identitet egentligen”. Fitore 17år

Fitore menar att hon känner en tillhörighet till Kosovo men inte tillfullo kan påstå sig vara kosovoalban då hon har influenser från Sverige. Hofstede (refererat i Larsson, 2001) påstår att kultur och identitet är något statiskt som inte påverkas av andra faktorer och heller inte föränderligt. Vår kritik ligger i linje med Fitores citat, hon säger att hennes identitet är påverkad av situation men hennes agerande eller kulturell beteende är inte enbart knutet till Kosovo. Fitore och Arber poängterar övergången mellan det svenska och det albanska och erkänner att deras identitet påverkas av båda nationaliteterna. Deras identitetsprocess är en mix av två kulturer och förklaring till det Burke (2009) menar kulturella hybrider. Något som förvirrar identitetsprocessen och försvårar förankring till Hofstedes (refererat i Larsson, 2001) teori kring nationalkulturer.

Vi ställde frågan om det var svårt att pendla mellan olika identiteter och Melek menade tillsammans med flertalet intervjuade att det var något som dem var vana vid.

”När jag praktiserade på ett café hade jag två kunder när jag stod i kassan. Den ena var en äldre svensk dam. Jag började prata ordentlig svenska med henne och beteende mig inte som jag brukar. Bakom henne stod min turkiska granne, när hon kom fram började jag snacka turkiska. Pussa henne på kinden och vara väldigt högljud. Jag bytte identitet inom loppet av fem minuter”. Melek 17 år

Melek visar ett gott exempel på en situation då hon pendlade mellan två kulturella identiteter. Hon visar även att det sker snabbt och automatiskt. Samtliga intervjuade menade att sådana situationer utsätts de för dagligen och genom att skifta identiteten blir kommunikationen effektivare. Melek menade vidare att om hon inte pendlat mellan identiteterna vid situationen hade missförstånd kunnat. Den äldre damen hade kanske blivit upprörd om hon pussat henne på kinden och varit högljud. Det kanske inte tillhör damens kultur.

Som tidigare nämnt var alla överens om att de växlar mellan olika identiteter beroende på vem de interagerar med. En del av ungdomarna menar att växelspelet sker automatiskt och inte är något de reflekterar över. Detta tror samtliga beror på ren vana. Det har alltid varit på det sättet och därför reflekterar man inte över det.

Ahmadi (1998) hävdar att de flesta invandrarungdomar, oavsett om de tillhör första eller andra generationens invandrare, ständigt lever i två världar. De befinner sig någonstans mellan två tankesätt och måste pendla mellan två olika kulturella identiteter. Ovanstående citat är i linje med Ahmadi (1998) påstående.

5.4 Kulturmöten och Rosengårdskulturen

Kapitlet redogör för den rådande *Rosengårdskultur* som finns etablerad samt hur man uppfattar och kommunicerar i kulturmöten.

Vi anser det vara av vikt att beskriva Rosengårdskulturen utifrån ungdomarnas ögon då vi under intervjuens gång insåg att kulturen ligger djupt rotad hos ungdomarna och spelat roll i deras identitetsprocess. När vi frågade hur eleverna uppfattar kulturmöten med personer utanför stadsdelen förklarade Omar:

”Vår starka kultur på Rosengård har gjort att vi inte ser kulturella skillnader inom vårt område. Vi skiljer inte på arab, turk, grek eller serb. Vi har en kultur och det är Rosengårdskulturen. När vi går utanför stadsdelen och träffar andra människor märker vi av skillnader i hur vi beter oss. De märks att vi inte är uppvuxna på samma sätt och vi måste anstränga oss för att bete oss lite mer som dem.” Omar 16år

Något vi upptäckte under intervjuerna var att samtliga intervjuade ofta refererade till Rosengårdskulturen och pratade sällan om nationella kulturer. Stier (2009) förklarar kultur utifrån de fyra typerna – *beteendemässiga, funktionalistiska, kognitivistiska* och *symbolistiska*. Genom att studera Rosengårdskulturen utifrån dessa fyra aspekter kan man förstå varför människor i stadsdelen beter sig på ett speciellt sätt. *Rosengårdskulturen* är som vilken annan kultur som helst, har egna normer, lagar och värderingar, människor beter sig på liknande sätt osv.

När vi frågade ungdomarna om gemensamma normer och värderingar så berättade en av dem:

”Här är det fullt för oss tjejer att stå och ”hänga” på gården med killarna, det är en oskriven regel. Ingen säger det rakt ut, men alla vet att man inte bör göra det. Hade jag börjat umgås med dem på gården så hade alla tittat konstigt på mig och tyckt att jag var dum i huvudet”.
Fitore 17år

Fitore menar att ovanstående är typiskt för Rosengård. Alla familjer känner varandra och man vill inte att tjejer i stor utsträckning ska interagera med killar p.g.a. hedersrelaterade frågor. I detta fall handlar det inte en nationell kultur utan en s.k. Rosengårdskultur där alla är införstådda med vissa normer. Detta kan ses som en funktionalistisk beskrivning av den kulturen som rådet i stadsdelen.

Hofstede (refererat ur Larsson, 2001) talar om nationalkulturer och anser kulturer vara nationellt betingat. Vi har snarare under intervjuer med ungdomarna sett tendenser till geografiskt bundna kulturer på stadsdelsnivå. I detta fall likställs en stadsdel till en viss kultur och därigenom byggs stereotyper till den givna stadsdelens invånare snarare än invånarnas nationella tillhörighet. (Larsson, 2001). Larsson (2001) hävdar i sin avhandling *Att bygga broar över kulturgränser* att kulturer är något ständigt förnyande då vi tar del av varandras kulturella bakgrunder och interagerar med dem som utgångspunkt. Kulturbegreppet är ett dynamiskt fenomen som ständigt förändras och påverkas av omgivningen.

Även om ungdomarna är väldigt slutna från andra stadsdelar så argumenterar dem att de ständigt utsätts för det Stier (2009) kallar för kulturmöten – möten med människor som har skilda kulturer. Suada resonerar kring hennes syn på kulturmöten:

”I skolan har vi ungdomar från över 30 olika länder så vi är vana vid att träffa människor från andra kulturer. Det har aldrig varit ett problem för mig att prata med någon från ett annat land eftersom att jag gör det dagligen och märker faktiskt ingen skillnad”. Suada 17år

Suada förklarar att hon inte ser kulturmöten som något problematiskt, snarare tvärtom. Det är som att interagera med vem som helst. Dock är det individuellt från person till person men en övergripande syn på kulturmöten ses av ungdomarna som en interaktion med vem som helst.

Rosengård målas upp som ett tryggt och fridfullt område av de intervjuade, en plats de tillåts vara sig själv och känna en känsla av samhörighet med andra ungdomar.

Ålund (1997) menar att invandrarskap och förortsliv fostrar ett innanförskap i utanförskapet, något som kan vara en av många förklaringar till varför Rosengård har en stark kultur och samhörighet. Vidare menar hon att ungdomar som lever i ett sådant område lever i ett slags socialt utanförskap och identitetsmässigt sett mångkulturellt innanförskap.

5.5 Kommunikation och språk i kulturmötet

Vi kommer i det här kapitlet att behandla språket i kulturmöten mellan ungdomarna på Rosengård och människor utanför deras stadsdel.

Vi inledde med att föra en diskussion kring språket man använder sig av när man kommunicerar med människor från andra kulturer. Ali förklarade följande:

”Det är svårare att prata med en helsvensk för att han eller hon har en annorlunda dialekt, eller jag menar ett annat sätt att prata på. Det är svårare att prata då, man känner sig inte lika bekväm. Vi använder mycket slangord och pratar inte riktig svenska, det tillhör den gemenskapen vi har på Rosengård. Alla här förstår varandra och det sättet vi pratar på”. Ali 14år

”Jag kan ibland skämmas när jag pratar med en svensk från kanske Stockholm för att deras svenska är bättre än min, jag är rädd att bli missförstådd”. Waris 15år

Ungdomarna var överens om att språket skiljer sig åt beroende på var i Sverige man befinner sig. Skillnader kan också förekomma mellan olika stadsdelar och språket anses av ungdomarna vara kopplat till olika kulturer eller subkulturer i stadsdelarna. Under intervjuens gång förklarar två ungdomar om gemenskapen på Rosengård och *Rosengårdskan*, om hur de artikulerar sig i stadsdelen och om svårigheterna att interagera med människor från andra stadsdelar och städer. I det första citatet lyfter Ali fram att han "inte känner sig bekväm" när han pratar med någon som inte talar *Rosengårdssvenska*. Vidare säger Waris att hon "skäms". Det görs tydligt att det finns en rädsla för att bli missförstådd. Vi tror detta beror på kritiken ungdomarna på Rosengård får p.g.a. deras språkbruk. Deras brister i det svenska språket görs tydligt i möten med människor utanför stadsdelen. Lindgren (2009) menar att ungdomar i samband med deras interaktioner utanför hemmet, i skolan och föreningslivet, har en del krav på sig att kommunicera i enlighet med situationen man befinner sig i.

I det andra citatet vi lyfter fram menar Waris att hon är rädd för att bli missförstådd, något som Stier (2009) menar är mycket vanligt vid interkulturell kommunikation då det är svårt att tolka och förstå människors kulturella bakgrunder och erfarenheter. Rädslan för att bli missförstådd bland dessa ungdomar är trots det inte så stor att de skulle avstå från kulturmöten. Ungdomarna menar att de är medvetna om vilket språkbruk de använder men försöker anpassa sig när de interagerar med människor från andra delar av staden eller landet. Gudukunst & Kim (2003) redogör för rädslan vid kommunikation med främlingar och menar att denna kan vara större vid interkulturell kommunikation, oro och ångest för att bli missförstådd är vanligt, något Waris utsätts för vid interaktion med svenskar.

Stier (2009) lyfter fram språket som en viktig faktor att ta hänsyn till vid interkulturell kommunikation för att skapa en förståelse, något som ungdomarna är medvetna om. Språket konstrueras och omkonstrueras när människor kommunicerar med varandra och därför är det viktigt att våga möta människor från andra kulturer. Många ungdomar var överens i enlighet med Stier (2009) om att kommunikation är viktigt för att skapa förståelse och mening.

5.6 Deras förutfattade meningar definierar inte mig

Kapitlet kommer att handla om fördomar och stereotyper. Vilka bilder utomstående har av Rosengård och hur ungdomarna hanterar andras bild och förutfattade meningar om dem.

Nedan för vi en diskussion kring fördomar som uppkommer vid interkulturell kommunikation och belyser fördomar och stereotyper som existerar, både från ungdomarnas och samhällets sida. Ungdomarna var överens om att alla har fördomar och stereotypa bilder av andra människor men de menar att deras fördomar inte påverkar vem de väljer att interagera med. Jessica för ett resonemang kring de fördomar som finns:

”Många utanför Rosengård tror att vi har en massa fördomar mot svenskar och andra. Visst vi kanske har förutfattade meningar men det har alla, jag tycker inte att det påverkar om jag pratar med en svensk eller inte”. Jessica 16år

Jessica ser inte stereotyper som ett hinder för kommunikation med människor från olika kulturer. Detta kan bero på att hon inte har starkt negativt associerade stereotyper om svenskar. Gudukunst & Kim (2003) menar att Jessicas förutfattade meningar kan vara till hjälp för att minska osäkerhet vid interaktion.

Stier (2009), Hinton (2003), Gudykunst & Kim (2003) och andra forskare är eniga om att alla har fördomar och stereotypa bilder av andra människor/grupper, de menar vidare att detta ofta är omedvetet. Intressant i fallet är att ungdomarna anser att deras förutfattade meningar inte är ett hinder för interaktioner med människor från andra kulturer. Ungdomarna menar vidare att det finns en bild av Rosengårdsungdomar som fördomsfulla mot svenskar eller människor från andra stadsdelar i Malmö.

Mohammed anser att fördomar och stereotyper är något vi inte kan bortse ifrån men att kommunicera med andra människor utanför stadsdelen inte är problematiskt:

”Jag pratar hellre med en svensk än en arab som mig själv om det visar sig att jag och svensken har mer gemensamt. Det handlar om att vara bekväm med den man pratar med, inte var man kommer ifrån. I slutändan är vi alla människor”. Mohammed 15år

Yoo & Jeonglyeol Lee (2012) menar att fördomar ofta krossas när man lär känna andra individer. Ungdomarna ansåg likadant, deras fördomar och stereotypa bilder förändras när de möter andra människor och Mohammeds citat visar att han har lättare för att prata med människor han har något gemensamt med. Kommunikation är en viktig aspekt som kan motverka fördomar, ju mer man samtalar med en person desto bättre bild får man om hur personen egentligen är. Stereotyper och fördomar kan genom goda kommunikativa förbindelser med tiden ofta förtvina.

En del av de intervjuade berättade att deras mångkulturella bakgrund hjälpt dem att arbeta mot fördomar och förbättrat den interkulturella kommunikationen. Mohammed berättade vidare att:

”Fördomar har man ofta då man inte vet bättre. Man är rädd för främmande och dömer folk i förväg”. Mohammed 15år

Citatet visar att ungdomarna är medvetna om att alla har fördomar och att de ofta uppkommer eftersom man är rädd för det främmande. Att leva i ett mångkulturellt samhälle gör att man dagligen träffar människor från andra kulturer, vilka man menar är ”främmande”. Detta gör i sin tur att man ser hur andra betar sig och med tiden blir bekväm och van vid andra beteenden.

Samtliga menar att stereotyper är frekvent förekommande bland ungdomarna, men dessa är oftast inte negativa, Arber ger ett exempel:

”Vi har stereotyper om alla folkslag i området. Vi brukar skoja runt och säga att man vet var folk kommer ifrån de utifrån hur de betar sig. Till exempel säger vi att albaner älskar att prata om andra, Jag skrattar lite åt det när jag hör det eftersom min mamma och släktingar älskar verkligen att prata om andra!” Jag tycker däremot inte att det har varit negativt när jag pratar med människor från andra kulturer. Eftersom jag är vinn vid att träffa människor från alla möjliga länder så har stereotyper inte varit något hinder”. Arber 16år

Sobieraj (2012) hävdar att stereotyper om främmande grupper kan vara positiva och ibland underlätta interkulturella relationer, särskilt om stereotyperna överensstämmer med verkligheten och erkänns av båda grupperna. Arber poängterar att stereotyper inte är något hinder och han ser precis om Sobieraj (2012) att de kan vara positivt.

Ungdomarna var överens om att många fördomar underlättar nya bekanskap beroende på hur de framförs men anser vidare att många utanför Rosengård har förutfattade meningar om dem, något som påverkar vardagen för en del eftersom det inte sker i samma lättsamhet som enskilda personer emellan, Suada förklarar hur synsättet påverkar henne:

”Jag försöker att inte tänka på att vad andra tro sig veta om Rosengård och hur de ser på mig när jag säger att jag är därifrån, men visst påverkar det mig. När jag var på en arbetsintervju och berättade att jag var från Rosengård blev det en pinsam tystnad och jag tänkte, ja nu är det väl kört, han har redan placerat mig i ett fack”. Suada 17år

Suada uppvisar en rädsla för att bli dömd på grund av var hon bor. Hon kämpar för att inte låta det påverka henne men djupt inne berör det ändå. Samtliga var eniga i att synen andra har om Rosengård påverkar en mer än man tror, de flesta intervjuade hade varit med om liknande situationer som Suadas där stadsdelen haft en negativ inverkan i hur andra ser på en.

Flera av ungdomarna menade att de inte låter andra definiera vem de är men att en del påverkas negativt av den bild som ges av Rosengård och dess invånare, Marko menar följande:

”Jag känner många som är precis som andra förklarar att dem är, stökiga, bråkiga och uppkäftiga men det är ofta bara ett spel. De är inte så egentligen men samhället har målat

upp en bild av att ungdomar på Rosengård är bråkiga. Många tänker därför, skitsamma, om de ändå tror jag är kaos så kan jag lika väl vara det". Marko 16år

När vi frågade vad detta tros bero på, var svaret osäkerhet. De är unga människor som påverkas av sin omgivning och känner sig hjälplösa, därför väljer de att inte göra något åt saken. Det kan även vara så att ungdomarna har det Elmeroth (2012) kallar för monokulturella attityder och väljer därför att avgränsa sig från samhället och istället söka identitet och tillhörighet genom att gå med i intoleranta referensgrupper.

Melek berättade att en del ungdomar arbetar aktivt för att inte gå med i intoleranta referensgrupper:

"Vi som är med i Brightful tänker annorlunda, vi vill kämpa för vår framtid och uppnå våra mål för vi kan om vi vill. Organisationen hjälper oss att utveckla oss själva och tänka större, tänka bortom alla förutfattade meningar och se oss som individer som kan göra vad vi än vill". Melek 17år

Alla intervjuade var eniga om att Brightful är en bra plattform för att arbeta mot att bli självsäker och våga tro på sig själv. De menar att när man tror på sig själv så vågar man också korsa gränser och interagera med människor som man i vanliga fall inte kommunicerar med. Osäkerhet gör att man tar åt sig av andras åsikter och ungdomarna menar att man själv måste göra något åt andras generaliserande bilder av en.

När vi frågade varför ungdomarna tror att man har fördomar om Rosengårdsbor svarade Omar:

"Jag tror det beror på ilska, de brukar säga att vi från Rosengård är socialfall, vi lever på statens pengar och inte gör ett skit. De skyller på oss för något som de är missnöjda med, varför vet jag egentligen inte. Många jag känner jobbar som precis vilken människa som helst". Omar 16år

Omars påstående stärks av Hinton (2003) som menar att frustration och aggression ofta är grunden till stereotypers överlevnad. Det är vanligt att man utser en *syndabock* när man är missnöjd med något. Precis som Omar beskriver kan det finns människor som är missnöjda

med hur samhället ser ut och väljer att ta ut sin ilska gentemot en specifik grupp, i detta fall mot Rosengårdsbor.

Vi kom i detta kapitel fram till att fördomar är ofta förekommande det är hur man hanterar dem som är avgörande, en del av ungdomarna ansåg förutfattade meningar vara något negativt men andra menade att man omvandla dem till något positivt. Omgivningens stereotypa bilder av dessa ungdomar var ofta kopplade till Rosengård och därav negativa. Intressant i fallet var hur ungdomarna försökte krossa andras fördomar genom att vara inbjudande och motbevisa de stereotypa bilderna.

5.7 Att tillhöra ett ingenmansland – Är jag svensk eller invandrare?

I denna del tar vi upp diskussionen kring vad man identifierar sig med, när man känner en svensk tillhörighet och när man inte gör det, samt vad det beror på.

Efter att ha intervjuat ungdomarna kom vi frekvent tillbaka till temat att vara svensk och känslan av att inte känna sig svensk. Samtliga intervjuade är födda och uppvuxna i Sverige med utlandsfödda föräldrar, dock skulle ingen av dem presentera sig själv som svensk. När vi frågade en av tjejerna vilket land hon känner sig tillhöra svarade Jessica:

”Jag har svårt att definiera vem jag är till 100 %, jag är osäker. Mina föräldrar är från Chile så jag är ju latina. Ingen i området ser mig som svensk och jag tror heller inte någon utanför ser mig som svensk så man kan väl säga att jag inte är det.” Jessica 16 år

Jessica har svårt att identifiera sin tillhörighet och pendlar därför mellan två kulturella identiteter. Hon menar att hon har svårt att definiera sig som svensk då människor i hennes omgivning inte ser henne som det. Om Jessica däremot går utanför området eller reser till ett annat land är chansen stor att hennes kulturella identitet stärks och att hon definierar sig som svensk (Gudykynst & Kim, 2003). Det var dock inte endast Jessica som kände sig osäker utan vi fick en allmän uppfattning när vi samtalade med de övriga intervjuade, att man överlag har svårt att definiera sig tillhörig någon grupp. Många ser sig själv som invandrare för att deras föräldrar kommer från ett annat land. En intressant faktor till detta är de uppfattningar som omvärlden har om en. De flesta var överens i att man uppfattade sig som invandrare för att samhället ser en som invandrare.

När vi ställde frågan om vem som kan kalla sig svensk svarade flera av ungdomarna att de som inte hade någon koppling till ett annat land kan kalla sig svensk.

”En svensk är oftast blond och blåögd, Deras föräldrar är födda här, har bra jobb och pratar bra svenska. De liknar inte oss här i området. Man märker på dem att de är svenskar”.

Waris 15 år

Precis som Daun (refererat ur Larsson, 2001) redogör för karaktäristiska drag hos svenskar gör Waris desamma. Det är dock inte svensk kultur det är frågan om utan snarare särdrag hos en etnisk tillhörig grupp.

Många höll med om att de egentligen skulle kunna kalla sig svenskar men det är svårt då man anammat omgivningens föreställningar om en. Många ungdomar känner att samhället redan placerat in dem i ett fack p.g.a. att de är mångkulturella och har fler än en kultur och ett språk.

Vi ställer oss kritiska till teorier som Mattssons (2005) fem kriterier om svenskhet, framför allt mot sista kriteriet om svenskt utseende, då vi anser att det inte går att definiera en etnisk grupp utifrån ett visst utseende. Alla svenskar är inte blonda och blåögda utan variationen är stor även om det blonda är dominerande. Teorin begränsar definitionen av svenskhet och försvårar det svenska igenkännandet hos mångkulturella ungdomar. Samtliga intervjuade uppfyller inte kriterierna fyra och fem vilket innebär att de enligt Mattson (2005) inte kan definiera sig som svenskar även om det skulle visa sig att någon av ungdomarna själv uppfattar sig som svenskar. Waris citat är intressant i sammanhanget då hon anser en svensk vara blåögd och blond något som Mattsson (2005) också menar. Dock kan detta beror på att det finns en allmän samhällsbild att svenskar ser ut på ett speciellt sätt, men i praktiken är det inte en överensstämmande bild.

Samtliga intervjuade kunde hålla med om att de inte riktigt vet var de hör hemma.

Mohammed beskrev hur han själv och andra ser på honom:

”Jag känner mig som invandrare här hemma, trots att Sverige egentligen är mitt land, jag menar, jag är ju född och uppvuxen här men kan inte säga att jag är svensk. Likadant är det när jag besöker hemlandet fast tvärtom, då känner jag mig som en svensk. Min arabiska är inte lika bra som deras, jag klär mig och betar mig på ett annat sätt. De där nere ser heller inte mig som arab”. Mohammed 15år

Mohammeds citat förklarar en känsla av att tillhöra ett ingenmansland. Man känner sig inte hemma någonstans. Detta uppfattades av många som jobbigt men de kände inte att de påverkar deras vardag i ett större omfång då de är vana vid känslan. Citatet förmedlar en känsla av utanförskap som Ålunds (1997) förklara som en känsla av att tillhöra ett ingenmansland. I föräldrarnas hemländer känner ungdomarna sig som svenskar men i Sverige känner de sig som invandrare. De har svårt att identifiera sig med ett land. Även om de flesta av ungdomarna är födda i Sverige så omtalar de inte sig som svenskar. Ålund (1997) poängterar dock att de ungdomar hon intervjuat menar att känslan av att inte tillhöra ett land är påfrestande, något som våra ungdomar ställde sig kritiska till.

Vidare diskuterade vi faktorer i omgivningen som bidrar till synen på vem som är svensk och Suada lyfte fram föräldrarna som en betydelsefull faktor.

”Man får ofta höra från föräldrarna att man är från ett visst land och man blir tillsagd hur man ska bete sig som den kulturen man är uppvuxen med. Många föräldrar accepterar inte att man ser sig som en svensk eftersom att de själva inte gör det. Detta kan vara jobbigt för mig att bestämma vem jag är. Man vet inte vem man är för att det finns för mycket förväntningar från olika håll”. Suada 17år

Suadas citat kan kopplas till Personal Identity Theory där hon tydligt visar att hennes personliga värderingar krockar med föräldrarnas förväntningar. I hennes familj spelar familjen och gruppens värderingar stor roll och alla är införstådda med hur man ska bete sig.

Suada lyfter fram en intressant aspekt om pressen man har hemifrån och förväntningarna på att man ska vara på ett visst sätt. De flesta ungdomar höll med Suada och tyckte att föräldrarna är en bidragande faktor till att man inte anser sig vara 100 % svensk. Många kände att de inte fick lov att kalla sig svenskar p.g.a. den samhällsbild en svensk karakteriseras av. Det har medfört att ungdomarna ofta ser sig som invandrare fastän de själva inte invandrat till landet.

Omar beskriver hur hans mamma ser på kultur:

”Det mina föräldrar är, det är jag också. Så är det hos oss. Vi kom inte till Sverige för att tappa vår kultur brukar mamma säga. Hon älskar Sverige men hon ser varken sig själv eller någon annan i familjen som svensk” Omar, 16år

Precis som i The Social Identity Theory påverkas man starkt av ingruppen man tillhör, i detta fallet familjens värderingar om kultur. Citatet visar att Omar påverkas av sin familjs åsikter hans mamma är rädd för att tappa den egna kulturen.

Ålund (1997) för en diskussion om föräldrars påverkan på identitetsprocessen och hur den styrs av föräldrars förväntningar. Han menar att föräldrar har en stor roll i hur man uppfattar sin tillhörighet då de ofta innehar en stark syn på den egna kulturen och en vilja att föra den vidare på sina barn.

Melek tror dock att synen på vem som är svensk kommer att förändras:

”Detta tror jag kommer att ändras med tiden. Andra och tredje generationens invandrare är mer accepterande när det gäller att erkänna en svensk identitet. Min mamma är född här och anser sig vara tvåkulturell men hon har haft förväntningar hemifrån att bete och vara turk. Däremot har jag inte haft dem förväntningarna av min mamma för hon och jag är likadana. Vi är båda uppvuxna med två kulturer. Hon förstår att jag också kan känna mig som en svensk ibland.” Melek 17år

Ålund (1997) menar att ungdomar som växer upp i mångkulturella miljöer lever i en ständig och nära kontakt med en kulturell mångfald. Kulturer bryts mot varandra, korsas och blandas vilket skapar nya identiteter. Meleks uttalande är i fas med argumentationen på vem som är svensk och att synen möjligtvis kommer att ändras.

Melek tycker att det är bra att inte enbart känna tillhörighet till ett land:

”Jag tycker det är jävligt bra, för om du säger att du är 100 % turk tillexempel så skapar du bara nationalism och det är inget positivt, det bidrar till fördomar. Att inte tillhöra något specifikt land kan göra att man skapar gemenskap med andra personer för att du kan ta del av deras kultur eftersom du själv inte identifierar dig med något specifikt land. Nationalister har en tendens att bara vilja umgås med sitt eget folk, hade jag sagt att jag va stolt turk till 100 % så kanske jag inte hade haft den kulturella förståelsen för hur mina vänner betar sig”.
Melek 17år

Det visar en medvetenhet hos Melek som redan existerar hos forskare. Sobieraj (2012) belyser Ulrich Becks och Edgar Grandes argument om att Europa bör ses som en kosmopolitisk sammanslutning av länder som inte längre bygger på principerna om nationalism. Vidare menar forskarna att en europeisk kosmopolitism innebär en syn på mänskligheten som enat, utan skiljaktigheter i ras, nationalitet eller religion. Meleks påstående ligger i linje med forskarna som menar att ett samhälle utan nationalism kan vara bra.

Vi har i detta kapitel tagit del av ungdomarnas tankar kring huruvida man känner sig svensk. Många menar att det finns en vilja att tillskriva sig flera kulturer eller nationalitet då det anses vara tråkigt att enbart ha en nationell kultur. En del menar vidare att man har olika påverkansaktörer som spelar roll i identitetsarbetet och känslan av att vara svensk är en faktor av det.

5.8 Vägen till interkulturell kommunikativ kompetens

I denna del vill vi lyfta ungdomarnas syn på interkulturell förståelse, d.v.s. hur de förstår människor med olika kulturella bakgrunder.

När vi frågade ungdomarna om de visste vad interkulturell kommunikativ kompetens var svarade alla nej. De hade aldrig hört talas om begreppet. Vi diskuterade om förståelse för andra kulturer och kom fram till en del intressanta aspekter. Omar poängterar hur man kan hjälpa andra att skapa förståelse:

”Vi träffar varje dag människor med andra kulturer och vet en hel del om hur vissa folkslag beter sig. Om en svensk kommer och säger: ja men ni från arabiska länderna är ni och så så ska man bjuda in dem och låta dem se hur araber egentligen är för att minska fördomar”
Omar 16år

Omar menar att förståelsen för andra kulturer utvecklas och blivit en vana som man sällan reflekterar över. Kulturella skillnader i språksammanhang är också ofta förekommande med tanke på de givna åsikter vi har om främmande kulturer. Det krävs att de kulturella skillnaderna görs införstådda hos båda parter för att således få insyn i varandras tanketraditioner, agerande och ge upphov till bättre kommunikation mellan parterna (Larsson 2001).

Melek förklarade hur viktig förståelse kan vara för att minska förutfattade meningar:

”När du ser en person som dansar ensam så är din första tanke kanske så dum han är som står och dansar själv men den personen kanske dansar själv för att personen är lycklig. Om jag däremot hade vetat att personen var lycklig hade jag inte sett personen som dum i huvudet för jag hade förstått varför han väljer att dansa ensam. På samma sätt tycker människor att personer med andra kulturer är konstiga som beter sig på ett annorlunda sätt. Därför bör mångkulturella ungdomar ses som en möjlighet till ökad kunskap om andra kulturer”. Melek 17år

Citatet visar att man ofta har förutfattade meningar vilket oftast är ett hinder för kulturell förståelse. Hon anser vidare att mångkulturella ungdomar som lever i en värld präglad av mångkulturalitet bör ses som möjligheter för att hjälpa andra att skapa förståelse.

Sobieraj (2012) anser att interkulturell kommunikativ kompetens blir allt mer uppskattad och eftertraktad. Förståelsen för människor från andra kulturer ökar i mångkulturella länder och vi anser att Meleks exempel visar på vikten av att ha förståelse för att minska missförstånd och förutfattade meningar. Vi håller med Sobieraj (2012) i den mån att förståelsen ökat i samband med att människor lever i mångkulturella samhällen. Ungdomarna anser att malmöiter har stor förståelse för människor med andra kulturer eftersom vi lever i ett mångkulturellt samhälle och dagligen möter människor med andra kulturer. Det har medfört att vi ser olika beteenden och ageranden. Det bidrar till att individer knyter bekanskap med varandra och bygger broar mellan kulturerna.

Vi diskuterade vidare kring huruvida den kulturella identiteten skulle kunna försvinna med tiden. Kommer man se kultur ur andra dimensioner eller kommer gränserna för nationella kulturer suddas ut? Många tror att detta kommer är vad som är på väg att ske men långt ifrån alla ser detta som positivt:

”Det kan kännas som en trygghet att säga att man kommer från ett visst land, man kan slippa förklara en del av beteenden eftersom att människor kan förstå en del av en när man t.ex. säger att man är arab. Man placeras i ett fack vilket kan vara skönt ibland så man slipper förklara sig som om man vore ett oskrivet blad”. Fitore 17år

Om detta försvinner och man inte känner någon nationell tillhörighet så menar ungdomarna att man tappar en del av sig själv och sin identitet. Att förklara vem man är kommer då att bli

svårare fastän man idag i många sammanhang inte vet vem man är något även Gudykunst & Kim (2003) instämmer i.

Jessica för ett resonemang kring sitt sätt att förklara sig själv.

"Man använder kulturell identitet som ett sätt att förklara en del om sig själv, om det försvinner kan jag tänka mig att det blir svårare att förklara vem man är. Det kan vara ett sätt att skilja sig från andra." Jessica 16år

Citatet förklarar att Jessica tror en kulturell identitet hjälper henne att förstå identitetsprocessen, hon menar att det kan bli svårt att definiera vem är om ens kulturella identitet försvinner.

Larsson (2001) tar upp Eric Hobsbawm argumentation som lyder: *Nationen håller på att försvagas som en imagine community* (socialt konstruerat samhälle med invånare som anser sig vara en del av samhället) och källa till identiteten. *Nationella grupper kommer därför att absorberas*. Dock menar Urosevic (2012) att många vill tillskriva sig kulturella identiteter då det anses vara unikt för den man är. Man differentierar sig således från andra och har specifika särdrag kopplade till sig. Brown (refererat ur Hinton, 2003) anser också att kategoriserande bedömningar kan vara till stor hjälp när man behöver förutse olika händelser. Jessicas argument om att en etnisk tillhörighet kan underlätta för andras bedömning om en själv, stärks av samtliga ovanstående forskare.

"När jag är hemma med familjen och pratar mitt språk, äter mammas mat och umgås med släktingarna så tycker jag att så som vi är så vill jag vara alltid. Min mamma säger att min kultur ska leva vidare genom mig. Jag vill också det men mina kompisar är inte från samma land som mig så när jag är med dem är min kultur och mitt land inget jag tänker på. Jag tycker inte de är konstiga för att de kommer från ett annat land men när jag är hemma med bara familjen så kan jag ibland tycka att andra kulturer är sämre än min". Arber 16

I Arbers citat kan man först tyda en stark etnocentrism men han förklarar vidare att den syn han har på den egna kulturen är något som endast finns i hemmet där han interagerar med familjen som säkerligen prioriterar kultur och arv väldigt högt. Men när han är med sina kompisar är deras bakgrund och kultur inget han reflekterar över. Vi ser därför starka influenser från familjen vilket vi redogjort för tidigare. Kultur men även identitetsprocess har

en stor påverkan från yttre faktorer. För att koppla an Arbers citat till Bergstedt & Lorentz (2006) stärks vår kritik till deras modell i det han säger. Bergstedt & Lorentz (2006) redogör för sin modell och visar på en övergång mellan olika stadier. Arber menar att han går från ett försvar av den egna kulturen där han anser sin kultur vara överlägsen andra. Detta sker dock som sagt i hemmet och när han umgås med sina kompisar anser han inte de vara mindre värda eller konstiga p.g.a. deras bakgrund och kultur. En övergång från försvar till utbildning d.v.s. interkulturell medvetenhet har således skett. Det är inte nödvändigt att gå igenom alla etnocentriska stadier för att komma till insikt om etnorelativa stadier. Detta är snarare en fråga bunden till omgivning och kontext. Arbers åsikter är beroende av omgivningen, sin mamma och släkt respektive sina vänner.

Att identitet är något som beskriver vem man är menar de flesta ungdomarna är något positivt. Vi betonar också vikten av att finna sin identitet och kulturella tillhörighet, då vi menar det ha en påverkan på uppfattande i hur man tolkar och uppfattar den interkulturella kommunikationsprocessen. En identitet är positivt i den bemärkelsen att man oftast har större förståelse för sig själv och andra kulturer vid en interaktion med dem. Dock kan en stark kulturtillhörighet ge upphov till etnocentrism, en syn på den egna kulturen som riktig och överlägsen andra. Etnocentriska individer försvarar den egna kulturen i alla sammanhang men kan, vid exponering av andra kulturer i positiva kontexter, övergå till acceptans där man istället för en motsättning av andra kulturer kan handskas med dem utan att var dömande. Att ha ett etnocentriskt tänkande ger ofta upphov till fördomar, stereotyper och diskriminering, vilket påverkar vår kommunikation och relation till andra. Interkulturell kompetens är nödvändig, särskilt om skolan är en mångkulturell arbetsplats (Lorentz & Bergstedt). Lorentz (2009) menar i sin bok, *Skolan som mångkulturell arbetsplats – att tillämpa interkulturell pedagogik* att i en mångkulturell lärandemiljö bör avfärda etnocentriska tankar. Genom kulturmöten ges utrymme att lära sig mer om det som är annorlunda, då är det vanligt att själv börja reflektera över sina åsikter och agerande, en interkulturell sensitivitet har då getts till känna.

Interkulturell medvetenhet är istället förmågan att betrakta sig själv och sin kultur utifrån, det anses vara avgörande för att förhålla sig till en mångfald av kulturer, kontexter och miljöer. För att vara interkulturell kommunikativt kompetent måste man kommunicera och interagera med människor med annan kultur, då interkulturell kommunikation genererar en form av interkulturell medvetenhet är det i sin tur vad som frambringar interkulturell kompetens (Lorentz, 2009)

6. Slutsats och diskussion

Studiens syfte var att se sambandet mellan hur man upplever identitetsprocessen och hur det påverkar sättet man kommunicerar i kulturmöten. Studien ämnade förklara hur identitetsprocessen påverkar kommunikationen man har med andra samt sättet man bemöter dem på. Utifrån vårt syfte och forskningsfrågor har vi kommit fram till följande resultat.

Vår första forskningsfråga behandlar hur andra och tredje generationens invandrarungdomars identitetsprocess påverkas av yttre och inre påfrestningar. En underfråga till denna var huruvida ungdomarnas identitetsprocess påverkas av att ha två kulturella tillhörigheter. Resultaten visar att ungdomarna anser processen vara påfrestande och förvirrande. Att växa upp med två kulturella identiteter har bidragit till en kluvenhet om det egna jagets tillhörighet, så till vida att man är konfunderad över vem man är och vad man identifierar sig med.

Problematiken med att ha två kulturella identiteter anses ofta leda till konflikt, samhällets och skolans värderingar kan i viss mån krocka med föräldrarnas förväntningar och kulturella arv. Vi kunde även se att det varit svårt för ungdomarna att balansera mellan alla förväntningar och påtryckningar. Det var ofta föräldrarna som hade störst förväntan och vill föra deras kulturella prägel vidare på sina barn något som skapade förvirring för ungdomarna då det inte alltid låg i linje med sina egna inre tankar och värderingar.

Ungdomarna i vår studie har en sak gemensamt, de är alla uppvuxna i stadsdelen Rosengård och studien visar att deras identitet är starkt influerad av den kultur som råder i stadsdelen s.k. Rosengårdskulturen.

Andra forskningsfrågan behandlar hur andra och tredje generationens invandrarungdomar kommunicerar i kulturmöten beroende på vem man interagerar med.

I denna fråga kunde vi tydligt se hur ungdomarna upplever svårigheter i att kommunicera det svenska språket i kulturmöten med människor utanför stadsdelen. De ingår dock i kulturmöten dagligen då de lever i en mångkulturell stad, i samband med det möter dem också väldigt många olika människor och har därför med tiden lärt sig att anpassa sig i sättet de pratar och beter sig. Under studiens gång upptäckte vi att det sker ett pendlande mellan olika kulturella identiteter och roller.

Många av de intervjuade förklarade att de träder in i olika roller beroende på vem man interagerar med. I hemmet har föräldrarna ofta en föreställning om hur man är eller bör vara och när ungdomarna interagera med familjen tog de sig därför an en roll som låg i linje med

deras förväntningar, likadant i skolan och med människor utanför Rosengård. Det är ofta förekommande att människor i övrigt pendlar mellan olika identiteter för att passa in i olika situationer.

Det som skiljer dessa andra och tredje generationers ungdomar är att de är uppvuxna med flera kulturer och ständigt ingår i kulturmöten. För dem är det inte svårt att pendla mellan kulturella identiteter och anpassa kommunikationen med människor från andra kulturer, svårigheter ligger snarare i att känna tillhörighet. Även om man är född och uppvuxen i Sverige höll samtliga ungdomar med varandra i att de inte känner sig som svenskar även fast de är födda i Sverige och mycket beror på deras egen bild av en svensk samt samhällets syn på dem som invandrare. De menar att det finns givna föreställningar för hur en svensk ser ut och är och menar att de inte passar in i den bilden. Dock känner de sig mer som svenskar när de besöker hemlandet och inte känner något samhörighet till föräldrarnas hemland, vilket de gör när de befinner sig i Sverige. Detta bekräftar känslan av att tillhöra ett ingenmansland.

Studiens sista forskningsfråga behandlar hur kulturmöten kan bidra till interkulturell kommunikativ kompetens. Resultaten visar att ungdomarna är interkulturellt kommunikativt kompetenta, de flesta av dem har stor förståelse för människor med andra kulturer, detta tror de flesta beror på flera faktorer. Dels för att de själva är uppvuxna med två kulturer och dels för att de växt upp i ett område där det bor människor från världens alla hörn.

Att interkulturell kommunikativ kompetens är viktigt i en allt mer växande och mångkulturellt samhälle var något alla höll med om. Vi anser att mångkulturella ungdomar bör ses som möjlighet snarare än hinder. I studien visar ungdomarna tecken på interkulturell kommunikativ kompetens och etnorelativistiska stadier, det behöver dock inte betyda att alla andra och tredje generationens invandrarungdomar är interkulturellt kommunikativt kompetenta men vi menar att de har stora förutsättningar att utveckla kompetensen. De ingår ständigt i kulturmöten och möter dagligen människor med olika kulturer. De är uppvuxna med flera kulturer och har inga svårigheter att pendla mellan olika identiteter, det görs utan vidare reflektion. Dessutom har de förståelse för både den svenska kulturen och föräldrarnas kultur vilket gör att vi anser att andra och tredje generationens invandrarungdomar bör ses som brobärare mellan det svenska samhället och invandrarkulturer. Ungdomar som utvecklar förståelse och kompetens kan fungera som en länk mellan exempelvis morföräldrar och myndigheter genom att få dem att förstå varandra och på sått bana väg för effektiv kommunikation och reducera missförstånd och fördomar. Genom att leva i ett konstant pendlade mellan två kulturer kan man med sin kunskap och förståelse bidra till samhällsutveckling och minskat hat.

När diskussionen kring interkulturell kommunikativ kompetens kom på tal diskuterades de kring huruvida man ansåg detta länken mellan ungdomar och ex morföräldrar vara möjlig och samtliga menade att det är något som håller på att hända i Sverige just nu. Det finns en möjlighet att nästa generation och generationer efter, kommer att skapa ännu mer förståelse då vårt mångkulturella samhälle är i ständig rörelse och människor från andra kulturer träffas, beblandas, gifter sig och skaffar barn som inte enbart kommer växa upp med två kulturer utan tre, fyra.

Vi anser att skolan har en viktig roll i utvecklandet av interkulturell kommunikativ kompetens och kan hjälpa elever att bygga broar för att minska fördomar och effektivisera kommunikationen i kulturmöten. Ett sätt för skolan att hjälpa eleverna uppnå interkulturell kommunikativ kompetens kan vara att i tidig ålder ha brevvänner från olika delar av stan, bjuda in föreningar som Brightful och uppmuntra deras arbete. Olika saker som engagerar eleverna samtidigt som ger utrymme för bättre samverkan, kommunikation och interaktion.

Även forskare menar att det är viktigt att bygga broar och korsa symboliska gränser. Ålund (1997) menar att det är en väg för ungdomar att ta sig ut ur den kulturella åtskillnadens mörker. Det är viktigt att ungdomarna bygger broar och interagerar med människor från andra kulturer och förstår att det är rätt verktyg för att skapa kulturell förståelse gentemot mindre toleranta grupper. Ungdomarna är den generation som har störst kulturell acceptans på grund av den breda exponering av kulturer, att föra sin kunskap vidare är något som skulle kunna ge upphov till en bättre kulturell förståelse i alla generationer och grupper.

Ungdomarna nämnde Brightful som den organisation som hjälpt dem att knyta kontakter och inte vara fördomsfulla gentemot personer man tror är olik en själv. Brightful kan och bör användas som mötesplats för att öka förståelsen för andra individer samt en plats där ungdomar får chansen att bredda sitt kontaktnätverk och våga möta och kommunicera med människor utanför den egna stadsdelen. Samtliga intervjuade menar att vi lever i ett samhälle där vi måste lära oss att förstå och acceptera våra olikheter och vi kan inget annat än att hålla med.

7. Förslag till vidare forskning

Vi anser att fortsatt forskning skulle kunna behandla hur andra och tredje generationens invandrarungdomar strategiskt kan lära andra, mindre toleranta grupper att kommunicera i kulturmöten och därigenom ge upphov till en bättre förståelse. Använda kulturmöten som en strategi mot ett öppnare, mer tolerant samhälle i framförallt kulturhänseende. Även pendlandet mellan olika identiteter i sig är intressant då det kan tänkas vara en strategi i att anpassa sig och sin kommunikation i förhållande till motparten och dess förväntningar om en. Man skulle kunna forska kring varför det har blivit så självklart att anpassa sig till andra, inte enbart i kulturmöten utan över lag. Vilka faktorer kan ligga till grund för detta, är det enbart samhällets förväntningar på en eller varför har det blivit en norm att agera i linje med den du interagerar med?

8. Litteraturförteckning:

Ahmadi, N. (red.) (1998). *Ungdom,kulturmöten,identitet*. Stockholm: Liber AB.

Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber AB

Burke, P. (2009) *Cultural hybridity* Great Britain: MPG Books group

McDaniel, Porter & Almodovar. (2009). *Intercultural communication: a reader*. USA: Cengage learning.

Falkheimer, J & Heide, M. (2007) *Strategisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.

Fiske, J. & Jenkins, H. (2010). *Introduction to communication studies*. Routledge: Taylor & Francis group.

Goffman, E. (1974). *Jaget och maskerna – En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts.

Gudykunst, W. B. & Kim, Y. Y. (2003). *Communicating with strangers: an approach to intercultural communication*.

- Gudykunst, W. B. & Mody, B. (2002). *Handbook of international and intercultural communication*.
- Hinton, P. (2003). *Stereotyper, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur.
- Kamali, M. (red.). (2006). *Den segregeringande integrationen. Om social sammanhållning och dess hinder*. Stockholm: SOU 2006:73.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Merriam, S. (2009). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, I. (2010) *Att bygga broar över kulturgränser*. (Doktorsavhandling). Lunds Universitet, Institutionen för media och kommunikation.
- Lahdenperä, P. (red.) (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindgren, S. (red.) (2009). *Ungdomskulturer*. Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Lorentz, H. & Bergstedt, B. (red.) (2006) *Interkulturella perspektiv – Pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur.
- Lorentz, H. (2009). *Skolan som mångkulturell arbetsplats. Att tillämpa interkulturell pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundberg, P. (1991) *Utbildning och träning för interkulturell kommunikativ kompetens*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundh, C & Ohlsson, R. (1999) *Från arbetsimport till flyktinginvandring*. Stockholm: SNS

Stier, J. (2009). *Kulturmöten: En introduktion till interkulturella studier*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2006). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Ålund, A. (1997). *Multiungdom – Kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapliga artiklar:

Arikan, Y & Cinoglu, H (2012). *Self, identity and identity formation: From the perspectives of three major theories*. Vol 9 p1114-1131. International journal of Human Science.

Elmeroth, E (2012) *Student attitudes towards diversity in Sweden*. Vol 20 p333 – 344. Routledge: Taylor & Francis Group

Gandana, I & Parr, G (2013). *Professional identity, curriculum and teaching intercultural communication. An Indonesian case study*. Vol 26 p229 – 246. Routledge: Taylor & Francis Group

Lindh, J (2006) *As Swedish as anybody else, or Swedish but also something else*. Vol 36 p58 - 96. Thousand Oaks: Sage Publications.

Mattsson, K (2005). *Diskrimineringens andra ansikte – Svenskhet och det vita västerländska. Del av rapport, Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering: "Bortom Vi och Dom Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering"*, Stockholm: Edita Norstedts Tryckeri AB. Hämtad från: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/56/42/0fe4bb11.pdf>

Sobieraj, I (2012) *Intercultural competence and cultural identity*. Vol 22 p155 - 170. Silesian University: Department of applied social science.

Urosevic, N (2012). *Cultural identity and cultural tourism – Between the local and the global. (A casestudy of Pula, Croatia)*. Vol 9 p67 – 76 Singidunum. Journal of Applied Science.

9. Bilaga 1

Intervjuguide

Övergripande teman: Identitet, kultur och kommunikationen kring möten med andra kulturer.

Inledande frågor

1. Vi presenterar oss och förklarar varför vi valt att studera ungdomars identitetsprocess, därefter frågar vi om intervjuerna får spelas in och att de i så fall är anonyma.
2. Deltagarna presenterar sig.
3. Börjar ställa frågor om var de kommer ifrån för att därefter fråga var de är födda, (för att se om de anser föräldrarnas hemländer vara sina egna också trots att de är födda i Sverige).
4. Starta en vanlig diskussion kring det där alla fick komma till tals på mer eller mindre samma gång, för att mjuka upp stämningen och få dem att känna sig bekväma.

Rosengård

5. Vad är det bästa/sämsta med Rosengård?
6. Hur tror ni andra upplever Rosengård?
7. Varför tror ni det är så (positivt/negativt)?
8. Påverkas du av hur andra ser Rosengård som stadsdel?
9. Vad är Rosengård för dig?

Identitetsprocess

10. Om någon frågar dig vem du är, vad svarar du då?
11. Om du står med din familj och någon frågar vem du är vad svarar du då?
12. Om du står med dina vänner och någon frågar vem du är vad svarar du då, osv.!

- 13.. Hur upplever du din kultur?
14. Finns det någon skillnad på personer från olika länder?
15. Om ja, varför det? Och i så fall vad skiljer dem åt?

Kulturmöten

16. Har du svårare att prata med en person som har en annan kultur än vad du har?
17. Om ja, varför då?
18. Är du annorlunda hemma än i skolan, med kompisar?
19. Om ja, varför tror du det är så?
20. Hur skulle din lärare beskriva dig?
21. Hur skulle din mamma/pappa beskriva dig?
22. Hur skulle dina vänner beskriva dig?
23. Har du fördomar om ett visst folkslag, kulturer?
24. Om ja, varför då?